

Forfatter: Grundtvig, N. F. S.

Titel: Om Bjovulfs Drape eller det af Hr. Etatsraad Thorkelin 1815 udgivne angelsachsiske Digt

Citation: Grundtvig, N. F. S.: "Om Bjovulfs Drape eller det af Hr. Etatsraad Thorkelin 1815 udgivne angelsachsiske Digt", i Grundtvig, N. F. S.: *Grundtvigs værker*, Faculty of Arts, Aarhus University. Onlineudgave fra Grundtvigs Værker: https://tekster.kb.dk/text/gv-1817_306_11-txt-shoot-idm139.pdf (tilgået 26. april 2024)

Anvendt udgave: Grundtvigs værker

Ophavsret: Materialet er dedikeret til public domain. Du kan kopiere, ændre, distribuere og fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse. Husk dog altid at kreditere ophavsmanden.

[Læs CC0-erklæringen](#)

Om Bjovulfs Drape eller det af Hr. Etatsraad Thorkelin 1815 udgivne angelsachsiske Digt.

Intet bogligt Arbejde har jeg nogensinde syslet med, der har gjort mig Hovedet saa kruset, men tillige betalt sig saa godt, som det temmelig møisommelige, jeg nu i halvandet Aar, af og til, har anvendt paa ovennævnde mærkværdige Digt, og det er med inderlig Glæde jeg griber Pennen, for at aflægge Almeenheden Beretning, og Adelsmanden, Broder i Aanden af ærlig og velbyrdig Hr. Johan Friis til Hesselager, Regnskab for min Syslen. Vel kan hvad jeg her vil give, synes lidet svarende til min Løfter, men udentvivi skal Kiendene dog finde, at dette Lidet forudsætter Noget, og beviser at jeg baade vil og, med Guds Hjælp, kan holde mit Løfte: paa danske Riim at overføre det mærke208lige Kvad. I det jeg da baade til Skjalden og Adelsmanden gientager Rantzovs Ord til Johan Friis:

Nec tu carminibus nostris indictus abibis – canitie sparse decente caput.

haaber jeg her at kunne vise, at jeg gjorde vel i, ikke at forhaste mig, og ligeledes i, ikke at opsætte, hvad jeg her gjør, til Sagens Uddrag.

Ikke vil jeg her minde om den Strid, jeg i Anledning af det gamle Digt, uvillig førde med Oldingen, som udrev det af den mørke Glemsel, hvori det giennem saamange Aarhundreder henlaae og hensmuldrede, men minde maa jeg om de Rettelser til den magre og urigtige Indholds-Liste i Literatur-Tidenden, jeg dengang gav (Kbh's Skilderie 1815 No. 60-66) som Noget man havde gjort vel i, ikke at overse, og som kan tjene til at vise, hvormeget videre jeg siden den Tid er kommet med Digtets Forklaring. Med en Varme, som kun den kiender, der veed hvad det er, fra Barnsbeen at elske boglig Kunst, Fortid og Fædreneland, satte jeg mig hen at lytte til det gamle Kvad, hvis Tunge Tidens Haand saa saare havde lammet, og hvis Tungemaal var mig saa ubekjendt, som en nær Paarørende vi aldrig har seet, men som kiendelig ligner en elsket Moder, kan være os; og det var da 209ikke underligt, at jeg med levende Harme betragede, og med heftig Uvillie omtalde hvad jeg ansaae for Mishandling af saa elsket en Gienstand; men forbauses maa jeg end over den Dristighed, hvormed jeg vovede at gribe Pennen i denne Sag, at prøve paa en rimet Oversættelse af Indledningen, og love en saadan af det Hele, som jeg endnu ikke kunde meer end skimte i sine yderste Omrids. Ikke desmindre vovede jeg det, vovede ei blot at gjøre Almeenheden et Løfte, der ikke var nogen Rimelighed for at jeg kunde holde, thi det vilde her ikke sige stort; men at forpligte mig til dets Opfyldelse paa en Maade, som gjorde mig den til en Samvittigheds-Sag. Det var nemlig den danske Adelsmand, der sætter sin Ære i, at de gamle Rantzauers, Frisers og Kaasers jus patronatus, der ei, som ellers sædvanlig i vore Dage, bestaaer i at tage, men at give Tiende, det var den Mand, som Historier sikkert vil skulle ved alle sine, i øvrigt hæderværdige, Titler, for at kalde ham Videnskabeligheds ømme Pleie-Fader, det var, for at tale i den Tids Sprog Adelsmanden tilhører, ærlig og velbyrdig Mand og strænge Ridder, Hr. Johan Bülov til Sanderumgaard, hvis gientagne Opfordringer og gavmilde Understøttelse vi skyldte Digtets Udgivelse; Ham 210var det, som, vidunderlig døv for det Skraal og Skrig, der dengang vilde stemple mig, snart som, hvad jeg ikke her vil nævne, snart som vankundig Skolepog og snart som en afskyelig Landsforræder i Videnskabernes Rige, som, siger jeg, desuagtet, ønskede det gamle Digt oversat af mig, og *Hvem* jeg lovede det under Betingelser, som *kun en saadan* Adelsmand ei fortørnedes over, og som han, jeg kunde næsten sige, var alt for villig til at indrømme, i det mindste var jeg nær ved at ønske han havde været det mindre, thi det rolige Overlæg bragde mig til næsten at fortryde Løftet, jeg saa dristig, hartad ubesindig, havde gjort. Hvad der end mere bidrog til at forøge min Ængstelighed var, at jeg, uden at love Arbejdet til en bestemt Tid, dog havde angivet en saadan, et halvt Aar, som hvad jeg behøvede til det, og derved vakt en Foventning, der var mig umueligt at opfylde. Imidlertid, havde jeg med en Mand at gjøre, der ei kiender anden Afløsning fra et Løfte end Opfyldelsen, saa var han tillige den Mand, der veed, at Tid i Aandens Rige er et eget Begreb, og at Aander hænge ei i Klokke-Strængen, saa at, hvis jeg ligesaa let kunde tilfredstillet mig selv som ham, vilde Opholdet ei voldt mig mindste Uroe. Dog, ogsaa Uroe er, som Ave, god, naar den 211kommer i Tide, det maa jeg ogsaa ved denne Leilighed sande, thi uden hint bestemte Løfte vilde udentvivi Digtet aldrig blevet oversat ved mig, og, var end dette mere ligegyldigt, end jeg kan antage, saa vilde, uden det, neppe heller de mange Undersøgelser fundet Sted, som ei kan være mig ligegyldige, om de endog af andre ansees derfor. Doven er jeg egenlig ikke, men af Naturen, som Sællandsfar og halvpoetisk Røver, *magelig* i høieste Grad, saa kun Begeistring eller ufravigelig Pligt: Aanden eller Svøben over Hovedet, kan drive mig til smaalig at giennemlede og udsuge de langtrukne, kiedsommelige, aandløse Bøger, hvori de fleste Kundskaber ret bogstavelig ere indsluttede, ja ligge som Misdædere i Bolt og Jern, eller staae, som Tantalus, med bastede Læber i Vand til Halsen. I Elskovs-Rusen, det vil sige, det første Par Maaneder, var mig Intet for suurt, intet saa kiedsommeligt, at det jo blev underholdende, naar jeg derved opdagede selv kun et ubetydeligt Træk hos den for mig beslørede Skiønhed, og jeg tør sige at mine Bemærkninger i Skilderiet (især Forsvaret No. 70-72) vidne om Fremskridt, kun en stærk begeistret Flid gjorde mulige; men enhver Ruus, selv den

aandigste, uddamper i Støvet, og intet af lignende Ting er vel vanskeligere, end, naar man seer 212en Skikkelse staae afsløret for sig, seer sig i Stand til at male den livlig i alle sine Hovedtræk, da, for Kritikakleres og Smaatings Skyld, at pine sig med smaalig Grandskning og Prikning; mig er det i det mindste umuligt, naar ikke enten Gienstanden øiensynlig vedkommer Menneskets høiere Bestemmelse, eller et ubrødeligt Løfte binder mig. Vel kunde jeg taget mig Tingen en heel Deel lettere, ved, uden at bryde mig om Smaating og Indvendinger, kun at holde mit Løfte med en, i Hovedsagen tro, og i det Hele livlig, Lignelse af det gamle Digterværk, men deels er min Kiærlighed til Historien for stærk til strax at afbryde en Undersøgelse, naar jeg har fundet, eller seer jeg ikke kan finde, hvad jeg nærmest søgde, naar jeg dog finder noget, som griber og glæder mig, deels troede jeg at skylde den Adelsmand, der, imod Strømmen, mødte mig med hædrende Tillid, et Hensyn paa Tidens Smaaahedsaand, som jeg ellers pleier at gaae forbi. Lægges man dette sammen, og har man noget Begreb om, hvad det er at slaes med en hullet, feilfuld Text af et Digt, hvis Indhold ligger næsten ganske udenfor den bekiendte Historie, og til hvis Tungemaal at forstaae, man her har saa faa og ufuldkomne Hjelpemidler, da skal man vist ikke undres over, at det lovede Arbeide endnu ei er kommet, 213men ansee det for al Ære værd, om det nu kan komme med det første, thi egenlig er et saadant Arbeide dog en Slags Kamp med Dragen om Oldtids Klenodier, hvori man omsonst haaber at seire fuldelig, og trænger til mangt et Pusterum, for at udføre den saavidt med Held, at man faaer hvad man kan bære, og baner Vei for hvem der vil følge efter. Saavidt meende jeg omtrent at være kommet sidste Efteraar, og agtede da at gjøre Pinen kort, men een Vanskelighed var der, som jeg saa, uden at kunne hæve, og som virkelig foruroligede mig, og den bestod deri, at jeg saa Texten havde mange flere Brøst, end dem der staae Prikker for, der maatte jeg giætte mig frem, kunde mangelsteds ei engang selv blive vis i min Sag, og hvor jeg var det, dog ei bevise jeg havde Ret, ja tit, formedelst Tyndhed i Grammatiken, ei engang sige, *hvad* der skulde staae, hvor jeg godt vidste, hvad det der skulde staae, maatte betyde. Dog, den Erfaring jeg oftere har gjort, men rigtig nok langt oftere sporet i Historien, at naar man i Oprigtighed gjør hvad man kan, da, hvis der skal gøres meer, kommer det som af sig selv, denne Erfaring, der trodser alle Indvendinger mod et Forsyn, som ikke overseer det Mindste, netop fordi det overseer Alt, en saadan uforglemmelig Erfaring, og som jeg ikke for 214meget vilde undvære, fik jeg, netop ved denne Forlegenhed, Leilighed til at gjøre. Høist uformodenlig kom jeg nemlig i Berøring med en Mand, der er det angelsachsiske Sprog saa mægtig, som neppe nogen i de sidste fem, sex Aarhundreder har været det, og som Hr. Etatsraad Thorkelin havde tilladt at benytte begge sine Afskrifter. Med en særdeles Glæde opdagede jeg nu, at meget af hvad jeg havde giættet mig til, var fuldelig hiemlet, adskilligt naturligviis giættet feil, og at meget som jeg havde ladet staae ved sit Værd, ogsaa kunde komme bedre i Skik, og vi besluttede nu, samlede at giennemgaae det Hele, og foranstalte en ny Udgave, hvortil han bearbejdede Texten og jeg leverede Oversættelsen, medens vi giensidig tilføiede Anmærkninger, hvor vi ei vare enige. Jeg tør troe, at vilde denne Plan lykkedes, skulde vi leveret en Udgave, der havde forøget Dannemarks Fortienester af dette Digt, men, som det synes, stod der anderledes skrevet i den Bog, efter hvilken meer end Bøger maae rette sig, thi kun de første fjorten Sange havde vi giennemgaaet, da Sprogmeesterens Hovedfag kaldte ham bort fra denne Bisag. Om Hr. Rask finder Leilighed til, hvad han, under den Betingelse, lovede: i Stokholm at bearbejde Texten, saa Udgaven dog paa en Maade kunde komme i Stand, veed jeg 215endnu ikke, og at den, selv i saa Fald, ingenlunde vorder, hvad den under andre Omstændigheder kunde blevet, er vist; men stor er alligevel den Fordeel jeg, og, saavidt jeg kan skiønne, Sagen har vundet ved det Sammenstød. Vel er den Vægt man lægger paa Samtale om hvad man har for, med Folk, som har Forstand derpaa, meget forskiellig, ja man finder ogsaa i denne Henseende ret snurrige Folk mellem de Boglærde, men jeg regner det til en Forfatters Lykke at kunne i Samtale faae sine Tanker og Synsmaader prøvede, og maa altsaa dobbelt skiønne paa hvad der for største Delen sjelden vederfares mig. Her var det nu desuden Tilfældet, at jeg havde en i Sprogets Grammatik langt kyndigere Mand for mig, af hvem jeg gjerne lod mig lære, og som derhos før sin Afreise meddeelte mig alle de forskiellige Læsninger, og høist uforskammet maatte jeg da være, om jeg ikke villig bekiendte, at saa ufuldkomment end mit Arbeide selv nu vorder, vilde det dog, uden denne heldige Omstændighed, blevet det langt mere.

Aarsagen hvorfor jeg har besluttet her at give en sammenhængende Udsigt over hele Digtet, er deels min Uvished om, naar og hvorvidt Udgaven kan komme i Stand, og min Agt, i manglende Fald, for det første kun at levere den rimed Over216sættelse, med de allernødvendigste Oplysninger, deels mit Ønske at høre Kyndiges Indsigelser i Tide, og overalt den Formening, at Digtets Venner nødig længere end nødvendig undvære en saadan. Vel er der udkommet, saavidt jeg veed, to tyske Recensjoner, men deels gaaer det vel de fleste danske Læsere som mig, at de ikke have seet dem, og deels have de, saavidt jeg af Anmeldelserne kan slutte, ikke engang saameget at betyde, som mine Vink i Skilderiet, der vel kunde, men neppe have været den holsteenske Recensent bekiendte, thi jeg har ved flere Leiligheder mærket, at det ikke er det danske Sprogs Indførelse men dets Indførsel man med Ret kan bebreide Holstenerne at modsætte sig, eller i det mindste høilig forsømme.

Man vente nu her ikke andet, end hvad jeg vil give, altsaa ingen Kritik over Udgaven, eller Forsvar for alle de Afbigelser fra den man finder, kun hvor det angivne Indhold grunder sig paa en mærkelig Forskiellighed i Læsningen, vil man finde Hjemmelen eller Grunden kortelig anført.

Indledningen eller, vel rettere, første Sang, er indviet til de gamle Danne-Kongers, og især til den livsalige Kong Skjolds Ihukommelse. Skjold 217Scefing, siger Skjalden, blev i Begyndelsen *fundet* under ringe Vilkaar,

men fik siden Bod for sin Vaande og Lykken opløftede ham til Skyerne, saa alle trindt om Havet maatte yde ham Skat. Mange blev hans Dage til Folkets Trøst, og han gik ei sønneløs heden, thi Gud betænkte Folkets Tarv og den Vaande, hvori de kongeløse fordom var stædte^{*}S. 4. L. 10 staaer baade i den første Afskrift og hos Hickeys aldor-asè og dette tilligemed Sammenhængen gjør, at jeg trøstigt læser aldor-lease 3: kongeløse. Da Skjold hensov, flokkedes hans tro Tjenere, og førde hans Liig, eftersom han havde selv forordnet, ned til Havets Bredd. Der laae Konge-Snekken færdig, og i dens Favn blev den Hensovne lagt med alskens Klenodier trindt sig, med Sværde og Brynier og Høitids-Klæder. Alle de Skatte skulde nu vandre med ham saa vide; ligerviis som han i Begyndelsen, omringet af Klenodier, eenlig paa Snekken drev over Bølgerne did. En Høitids-Fane plantede de ved hans Hoved, og lode saa Bølgerne raade, overgav ham til Havet med Veemods Klage, og aldrig fik man at vide hvad der siden begav sig med Helt og med Snekke^{*}Dette er da den *utvivlsomme* Indhold, det veedmodig rørende Sagn om Dannemarks Skjold, hvoraf man seer, at de Gamle har fortalt om ham, hvad 218Ethelverd, Vilhelm af Malmesbury og Simeon Dunelmensis, paa Lidet nær eenstemmig, fortælle om hans Fader Scef, Scef, Seaf, at han, som et Barn sovende paa en Neeg (scef) hvoraf han fik Navn, og eenlig paa en Snekke fuld af Vaaben, kom drivende til Skandinavien. Sædvanlig hedder det at han blev Konge i Slesvig (hos Anglerne) men Ethelverd siger han blev det i Scani. Ogsaa i Landfedgatal finde vi dette Sagn, og det synes klart, at det i Oldtiden maa have giældtSkjold, siden man veed meget om ham, men intet videre om Scef at fortælle, ligesom det var rimeligst at den Fundne, som laae mellem Vaaben og blev Landets *Skjold*, fik dette Navn med Tillægget Scefing (Negens Søn) som et Ax af forborgen Rod. Hermed stemmer ogsaa overeens, at Saxe-Krøniken har en Scef der fødtes i Arken, som Landfedgatal kalder *Bedvig Scefing*, ligeledes det, at man selv i Norden tillægger Skjold en vidunderlig Herkomst, da Islænderne gjøre ham til en Søn af Odin, og Saxo til Søn af *Lother*, som vel turde have Sammenhæng med *Lødur* i Volu-Spa. Saameget er vist, og i Grunden det Vigtigste, at det er gammel-dansk at ansee Konge-Stammen, som Konge-Banneret for en Himlens Gave og gid kun aldrig det Syn maa vorde regnet mellem de tabte Oldsager, saa lader alt andet Tab sig erstatte!.

218Efter saaledes at have vundet hvert følsomt Hjerte for Danmark og Skjoldungerne, med Bille219det af Skjold, den Landets milde Fader, og det ham kiærlig, tro hengivne danske Folk, da skrider Skjalden i første Sang frem til den Time han vil besynges, og den Skjoldung hvis Herlighed og Vaande han vil afmale. Først gientager han, hvad sagt er i Indledningen, at Skjolds Søn heed Bjovulf^{*}Man erindre, at jeg i Skilderiet ei alene yttrede den Mening at Bjovulf her kun var et Hædersnavn for Skjold, men, hvad der var slemt, paastod det som afgjort, hvilket jeg maa bede mig tilgivet, og Udgiveren har upaatvivlelig Ret i, at denne Bjovulf skal være den Biaf, vi i de angelsachsiske Slægt-Registre finde som Søn af Skjold, og jeg vil tilføie, den *Bøghe* Humles Søn Lyschander har optaget., men siger Intet om ham, undtagen at han var Fader til den *høie* Halvdan, en krigersk Drot, som efterlod sig fire Børn, hvoraf man utvivlsom kan kiende at de to hedde Hjörgar og Hrodgar, men om *Halga* kan man tvivle, og det fjerde Navn er ikke nemt at finde^{*}Da der upaatvivlelig er Feil i Texten, har Giætninger om hvad der staaer ei stort at betyde, og jeg vil derfor giemme mine til en anden Gang, den undtagen, at *Ela* upaatvivlelig er den Skilfings Navn som fik Halvdans Datter, eller som fødtes af hende, og det sidste finder jeg rimeligt, da der siden nævnes en Skilfing *Onela*, Ongenthjovs Søn, der blev for 220ung til at være Hrodgars Svoger, men godt kunde være hans Søstersøn.. Dog, i Digtet siger dette ikke 220noget, da ingen af Halvdans Børn uden Hrodgar havde der noget at skaffe.

Saa høre vi da hvorledes Hrodgar drager i Leding, faaer fuldt op af Kæmper, og bygger, ventelig medens hans Broder Hjörgar endnu regierer, en egen anseelig Borg som kaldes *Hjort*, maaskee ogsaa en Bye. I denne Borg føres et lysteligt Liv med Sang og Klang, og Skjalden besynger der Fortids Bedrifter, og Tidens Fødsel, da Solen og Maanen sattes paa Himlen til Folkenes Lys, og Jorden klædtes med Blomster og Løv og fyldtes med levende Skabninger^{*}En mærkelig Lighed, ei blot i Indholden, som er let at forklare, men i de poetiske Udtryk, finder man mellem denne Beskrivelse og den i Cædmons Paraphras, og den er et Vidnesbyrd mere om, at begge Digttere have i det mindste hjemme i den *samme Aands og Smags Tid*.. Det er et lyksaligt Levnet, indtil det pludselig forstyrres af en Helvedes Aand, *Grændel* som bygger i Ørken, Djævlens Odel, og lurder avindsyg paa Folkets Glæde.

Sangen sluttes med et Blik paa alle Jetters og Troldes Herkomst fra Cain som dræbde sin Broder, og uddreves i den vide Verden, hvor hans 221Slægt vedblev at kæmpe mod Gud og at føle hans mægtige, hevrende Arm.

I tredie Sang see vi Grændel hjemsøge Borgen, hvor alle Kæmper sove, og tredive af dem vaagne aldrig mere, saa Morgen-Solen bringer tunge Tidender, og Borgen gienlyder af Graad for Sang. Saaledes skride de Dage i Angest og Sorg og de Nætter i Gru, Sangen er afbrudt, som om den med Flid var dannet til et Billede af den vaandefulde Tid, da Graad kvalde Røsten, og det er kun af slige brudte Lyde vi kan slutte os til, at Hrodgar selv maae flytte fra sit Sovekammer, og at selv de, der slide sig fra Trolden, ere betændte af den onde Ild, og maae jammerlig ende deres Dage^{*}At der S. 13 i det mindste to Steder er Feil og Huller i Texten, viser saavel de usammenhængende Ord, som de eenlige Rimmstave..

Saa staaer da den herlige Sal øde og tom i tolv lange Vintre, og Gienlyden af Landets Jammer toner end, siger Skjalden, i Klage-Sange om Grændels Uvæsen, om de mangfoldige danske Kæmper som han røvede Liv og Hilsen, om den skumle Grav-Taage der indhyllede og kvalde baade Unge og Gamle uden Raad eller Redning, om Skjold222ungen der saamangen Gang forgjæves raadslog i sine Hofsinders Kreds, og endelig om

deres Offeringer til *Vig* paa Hedninge-Viis, med Bøn om Bod for den Vaande^{*}Dersom ikke Ælnothus var Borgen for at i det mindste Anglerne kaldte en dansk Afgud *Vig*, kunde der maaskee være Tvivl om, hvorvidt Ordet, som ogsaa betyder ligefrem *Krig*, her skulde være et Navn, men nu mener jeg det er utvivlsomt.

Sangen slutter med den christne Skjalds medlidende Suk over de Blinde, som ei kiendte Hærskarernes Herre, og derfor maatte vandre den mørke Vei til de gloende Boliger, samt med en glad Ihukommelse af deres Held, som efter Døden gaae hjem til Herren og hvile i hans faderlige Skiød^{*}Den herlige Giætning af Hr. Rask at der S. 16 L. 18 ei skal læses tha men wa ɔ: Vee, beviser sig selv ved at give, hvad der ellers fattes: Riimbogstav, Sammenhæng og den naturlige Modsætning til wel L. 23, saa det for mig var eet at høre og bifalde den..

I tredie Sang flyttes vi fra den mistvivlende Hrodgar til Landet, hvorfra Frelsens Redskab skal udgaae, ind mellem Gother, hvor Rygtet om Grændels Rasen rækker Bjovulfs Øren, og faaer til Løn det hurtige Svar af hans Mund som for²²³kynder, at han paa Svanernes Vei flux vil stævne til Landet, hvor den navnkundige Konge har Kæmper behov.

Ei raade de Vise ham fra det farlige Tog, hvor kiær han end er dem, men skynde ham end mere dertil og varsle ham Held. Snekken skydes fra Land med udvalgte Kæmper om Borde, og flyver for gunstige Vinde som Fugl over Hav, saa at, Dagen derpaa, løfter sig for Søefolkets Øie den brune Klint paa det brede Næs, og snart svømmer Skib under Kyst^{*}Eoletes (S. 19 L. 19) eller eoletes, som en af Afskrifterne har, veed jeg slet ikke, om skal betyde et Sted eller hvad. eolh skal være Rav og ioclet en Ager, men om det hører hid, skal jeg lade være usagt. . Nu opdager Strand-Høvdingens Øie, fra Borgen, de vaabenklædte Kiæmper, og ham lyster at vide hvem det monne være, thi det er hans Kald at skiærme for Skioldunger Kysten mod Fiender. Paa sin Ganger travet Hrodgars Than til Stranden med Høvding-Staven i Haand, og tager til Orde som saa: hvem er I, godt Folk, med Sværd og med Brynie, som stævnedede hid med Kiølen ad fugtige Veie! jeg er sat til at værne om denne Kyst, til den Ende, at Vikinger ikke skal komme og gjøre her Vold og Ustyr, og Folk som er kiendt byder sig heller ikke til ²²⁴at komme her med Vaaben uden Forlov^{*}Jeg giætter nemlig at der S. 21 L. 2 skal læses cuthlic ær, da mig synes det er den eneste Maade, hvorpaa man kan finde Sammenhæng i de Ord.. For Resten maa jeg bekiende, at Mage til Høvding, som han, der staaer, har jeg i mine Dage aldrig seet, gild og giæv maa han være, med mindre hans herlige Ansigt lyver ham paa^{*}Linierne 13 og 14 (S. 21) forstaaer jeg ikke, og det er da vel muligt jeg tager Feil i den Giætning, at næfre har *ovenfra* listet sig ind isteden for nefne, men Forskiellen bliver da ikke stor.. Men eders Folkefærd maa jeg vide, førend I faae Lov til at vandre videre frem i Danmarks Land^{*}Leas sceaweras (L. 21) thi saa bør det vel læses, vilde betyde slemme Speidere, men mig synes ikke det rimer sig ret, og jeg lader det staae til Videre.. Nu har jeg sagt jer udlændiske Søefolk min rene Mening, og ønsker nu at I, jo før jo heller, sig mig Besked om hvad I er for Folk!

Nu tager da Gothernes Høvding i fjerde Sang, til sit Sprog ^{*}For at Ingen skal bryde sig meer med scyld esta (S. 22 L. 4) vil jeg anmærke, at der skal læses se yldesta (den ypperste, *vildeste*, som Jyden endnu siger) en Giætning af Hr. Rask, der egenlig beviser ²²⁵sig selv, men finder og sin gode Hjæmmel i begge Afskrifterne., og fortæller, at de ere Kong Hi²²⁵gelaks Hofsinder, og at han er Søn af en Fader som kyndige Folk saa vide om Land kiende godt, naar de høre hans Navn, som var Egthjov, men nu er han, mæt af Dage, hensovet. Vi, siger Bjovulf, komme her i den bedste Mening, at besøge din Herre Halvdans Søn, og du kan troe vi have modent Ærinde til Danner-Kongen, ja jeg vil ikke dølgge for dig, hvad du jo vel maa vide, om det er sandt, vi har hørt for Sandhed, at der er noget Diævelskab, eller hvad det er, som gaaer og spørger hos Skioldungerne om Natten, og ikke allene kyser Folk, men gjør dem stort Meen og tager dem af Dage, og see, nu kan jeg kiende Hrodgar et godt Raad, hvordan han maaskee kan faae Magt med det Utøi, om det skulde komme igjen, og lykkes det ikke som jeg mener, da er der ingen Raad saalænge Borgen staaer^{*}Denne Samtale har jeg halvveis oversat, for at høre om Andre finde det Samme i den som jeg..

Denne Tale overbeviser Strand-Kuren om at han har gode Venner for sig, hvorpaa han giver dem Forlov at gaae videre, ja lover selv at vise dem Vei og befale sine Svende at vare paa Snekken, ²²⁶til den atter kan føre den elskelige Høvding over Havet til *Vedermark*. Derpaa vandre de da frem, til de komme i Syne af den store, brammende Borg, da viser Strand-Kuren dem Veien de skal følge, og vender saa tilbage til sin Post, med det Ønske at Alfader vil beskiærme dem^{*}Adskillige Dunkelheder har vel Sangens Slutning, men Indholden anseer jeg dog nu for utvivlsom. Det lille Ord ic (S. 26 L. 16) brød mig slem, indtil R. bemærkede at det her kun er Halen af eow, ligesom det hyppige usic kun er en anden Form af us, og til overflødig Bekræftelse har jeg ogsaa fundet eowic et andet Sted (S. 229 L. 22)..

I femte Sang er mere Skin end Virkelighed, thi der skeer ikke andet, end at Gotherne med stort Bram vandre ind i Borgen, kaste sig stolte paa Bænk i Borge-Stuen, bede Vendelboen Vulfgar, som udspørger dem, melde sig hos Hrodgar, og meldes af ham med stor Lovtale over deres Skikkelse og Rustning, hvoraf man kunde slutte sig til hvad Konge de maatte have, efter Ordsproget: som Herren er, saa følge ham Svende.

I siette Sang høre vi da Skioldungen første Gang tale, og erklære, at han kiender Bjovulf som en Søn af Egthjov og en Dottersøn af Gothe²²⁷kon²²⁷gen Hrædel, og paa hvis venlige Sindelag han ingenlunde tvivler.

Han har desuden hørt af gothiske Søfolk, at han har 30 Mands Styrke, og haaber at den hellige Gud (til hvem han havde ofret) sendte nu i ham de Vest-Danske en Befrier. Med Befaling at indbyde den fremmede Høvding, samt hans Følge-Svende, i Salen, gaaer Vulfgar tilbage, og udretter sit Ærinde, hvorpaa vi see Bjovulf i Vælde indstædes for Hrodgar, hvem han efter en nordisk Hilsen, fortæller hvad han har hørt om Salens Trængsel, hvad han nu har i Sinde, og hvad han før har gjort, som det der viser ham dygtig til en Daad, som den at brydes med Trolden*At Bedriften Bjovulf roser sig af, var et Handgemæng med Nokker eller Havtrolde, seer man, thi S. 34 L. 14, viser Alt, at R. med Rette læser niceras for det trykte inceras., thi en Brydekamp maatte det blive, da Grændel, som han havde hørt, kun blæste ad Vaaben*S. 35 L. 13 skal nemlig, efter begge Afskrifter, læses wæpna ne ræcceth, han regner ikke Vaaben.. Sin herlige Rustning, især Brynjen, Velds kunstige Værk, anbefaler han Hrodgar, med Bøn, at den, hvis han falder, maa tilsendes Higelac, Lig-Begiængelsen derimod, siger han spøgende, 228kan Kongen spare, da Grændel nok vil besørge den, ved nemlig at æde ham op*Afskrifterne stadfæste nemlig, hvad Sammenhængen viser, at S. 36 L. 5 og 15 skal læses etan og eteth..

Den syvende Sang begynder med Hrodgars Svar, hvori han ikke blot klager sin Nød, og ytrer sin Glæde over Bjovulfs Komme og Agt, men tager tillige paa en fiin og venlig Maade sin Høihed i Agt, ved at bemærke, hvorledes Bjovulfs Fader havde i forrige Tider ogsaa besøgt ham, men under saare ulige Omstændigheder, thi da var han i sin Velmagt; Egthjov derimod en Flygtning, fordi han hos Vilfingerne (Gylfingerne?) havde nedlagt Hatholaf*Hr. Rask er enig med mig om, at Hatholaf maa være en Mand, uagtet Ingen af os har den Ære af hans nærmere Bekiendtskab., og svor Danner-Kongen Huldskab, som gav sine gamle Klenodier i Bod for Drabet. Sangen slutter med at fortælle at der blev Fryd og Gammen i Salen, da Gotherne vare bænkedede, Skiænkeren varer flittig paa sin Bestilling, og Borg-Skialden hæver sin Stemme i Sang.

Det kunde ikke vel være andet, end at der mellem de danske Kiæmper, for hvem alt Bjovulfs Komme kunde synes en taus Bebreidelse, maatte findes dem, der fælde sig høilig fornærmede ved Ud229lændingens Brasken, en saadan Fortørnelse kunde, i det mindste for Skjalden, ikke fattes Tunge, og, i ottende Sang, fremtræder en af de ypperste Hofsinder, Kongens Ordfører (Drosten) Hunferd Eglafs Søn, som Fortrydelsens Talsmand, dog siger Skjalden, at han egenlig snakkede for sin egen syge Moster, fordi han ikke kunde lide, at nogen Mand i Verden skulde være meer berømt end han. Hvad han bebreider Bjovulf, er naturligviis, at han har meget i Munden og lidt af Ulden, som man siger, og til Beviis fortæller han, hvorledes Bjovulf og en vis Breka*Indtil jeg opdagede denne gode Mand, var saavel denne som følgende Sang mig hartad som Arabisk, og Opdagelsen skedte ved det jeg lagde Mærke til, at Hunferd i sin hele Tiltale brugde *Dualis*, som forudsatte et Navn. At jeg nu ogsaa traf det rette, sees let ved Sammenligning af alle de Steder hvor Ordet findes, nemlig S. 40 L. 21, S. 42 L. 18 og S. 46 L. 12 hvor man seer Nominativet breca. Bjanstans Søn, af forfængelig Ærgierrighed havde givet sig til Søes, for at svømme om Kap, hvor da Bølgerne havde gjort Nar af dem Begge, men Breka dog vundet Spil. Heraf slutter han da, at Biovulf vil faae sin Fornøielse, hvis han vover at opbee Grændel*. Ved denne Leilighed nævner Hunferd *Brondingernes* Land, hvorved vel maa menes en Deel af Sles230vig, da *Brond* er Navnet paa en af Vodens Ætmænd, som forekommer næsten i alle de gamle angel-sachsiske Slægtregistre.. Høit for230tørnet tager nu Gothen til Gienmæle, nægter ingenlunde sit Væddemaal med Breka, som han siger, var gjort i deres tidlige Ungdom, men paastaaer, netop at have Ære af den Færd, naar den fortælles sandfærdig, og nu følger da en meget livfuld Beskrivelse af dette Søtog, der vel falder ikke saa lidt i det Utrolige, men skal naturligviis ogsaa kun sees. Draget ned til Havsens Bund af Sæ-Uhyrer, beskiærmedes han af sin gode Brynie, og gav Fienderne med Sværdet Raat for Usødet, saa de om Morgenen laae saa stille som Muus, og uleiligede, som han meget naiv siger, aldrig siden nogen ærlig Sømand paa hans Vei. Imidlertid maa han dog, om ikke indrømme, saa dog fortælle, at Lykken var bedre end Forstanden, da Bølgerne kastede ham afmægtig op i Finnaland, og Vedkommende behøvede just ikke at blues meget, naar han derpaa spørger om Nogen vel havde hørt Sligt enten om Breka eller Hunferd. Skammeligt er det derimod hvad han bebreider Hunferd, at have været Skyld i sine Brødres Død, men ogsaa det maa vel forstaaes cum grano salis, eller og Skjalden har givet Hrodgar en slem Rap med det Samme, som dog 231ikke kunde være hans Mening, og desuden lader et andet Sted i Digtet (S. 89) tydelig slutte, at Hunferds Brøde kun var, hvad der var slem nok, men dog ikke saa slem, at han ei trolig nok havde staaet sine nære Frænder bi. At det for Resten er Skjaldens, ei Hunferds Sag jeg her taler, seer man let, thi han maatte jo, som Taler, kunne forsvare sig selv, og da han ikke engang har kunnet faae et Ord, ikke saameget som sit Navn, indført i Dannemarks Oldsagn, kan jeg, udenfor Digtet, slet ikke hjælpe ham. Sit Forsvar slutter ellers Bjovulf med en Næse til Hunferd, som er lang nok til den hele Bænke-Rad, idet han bemærker, at hvis han havde havt Mod som han havde Mund, havde Grændel ikke faaet Lov til saaledes at raade sig selv, og gjøre Skjoldungen al den store Spot og Skade.

Under denne Tale er vi saa uformærkt kommet et godt Stykke ind i den tiende Sang, hvor vi da høre tale om Hrodgars Mishag med Hunferds Uhøflighed, uden dog at kunne see, hvorledes den ytrede sig, thi de Ord, der skulde vise det, maa enten have undgaaet Digterens eller en af Afskrivernes Opmærksomhed. Uagtet nu en ærlig Mand vel maa blive nænsom over de stakkels Afskrivere, paa en Tid, da de, som Fanden før, har faaet Skyld for 232alt hvad der var galt, selv naar Galskabet sad et ganske andet Sted end i deres Pen, saa kan jeg dog her ikke undskylde dem, da ellers enten Digteren eller jeg skulde have Skyld, og da Riim-Bogstaverne som ikke pleie paa egen Haand at gjøre store Spring, vidne imod dem. Dog, har de sprunget Vreden over, da var det vel, for desfor at komme til den høibaarne Dronning Vealhthjod*Det Navn huer mig

slet ikke, og klinger intet mindre end kvindeligt, efter Sammensætningen skulde man slutte det betegner kun, hvad det kan betyde, at Dronningen var *udenlandsk*, som her første Gang kommer til Syne, og det ikke ubeleilig, thi en Kvindes venlige Aasyn og milde Tale kunde her vel giøres Behov, og det maa man lade Angle-Skjalden, at han ikke trækker om med Folk, som med Bjørne og Abekatte, blot for at lade dem see og giøre Konster, men fører dem sædvanlig kun frem, naar de have modent Ærinde, en Høflighed, man ikke behøver at kiende stort til de nyere episke og især dramatiske Digtere, for ret inderlig at skiønne paa.

Nu klarer Salen sig øiensynlig, og man hører meer end Bægerets Klang i Dronningens forbindtlige Tale til Gothen, hvilken han besvarer med en ret trohiertig Forsikkring om sin gode Villie, og 233sin faste Beslutning, at ende sit Liv eller Grændels Spøgerie i Salen. Gildet varer til henved Soels Nedgang, men længere turde man paa de sidste Tider ei være i Salen, og skilles da venlig ad, i det Hrodgar befaler sin Borg i Bjovulfs Haand, dog vel vidende at give sin Tillid Værd, med den Bemærkning, at det er første Gang, siden han lærde at løfte Haand og Skjold, den Ære times en Fremmed.

I tiende Sang forberedes det natlige Eventyr, i det vi see Bjovulf afdrage sine Vaaben, og lægge sig, dog ei til Hvile som de andre, men hellere paa Luur, og, uagtet Spøgelset pleier at kunne bane sig Vei, ved at kaste Søvn paa Kæmperne, lykkes det dog ikke med Bjovulf, som, ene vaagende for alle, venter Fienden.

I ellefte Sang kommer Grændel skridende til Salen, og fryder sig som en Troid, der i sit Rige lugter Menneskeblod. Dørren springer op, Trolden leer i sit Hierte ad den herlige Fangst, men Higelacs Frænde brænder af Harme, ved at see Spøgelset rase frem, gribe en sovende Kæmpe og æde ham op med Hud og Haar. Nu nærmer Fienden sig, de Stærkes Arme mødes, Grændel føler forbauset, han er i Hænder, og vil flye af Salen, hvor han mærker, der ei længere er Spillerum 234som før, men Bjovulf holder fast. Det lykkes Trolden at slide sig løs og komme ud, men Bjovulf følger efter, og naaer ham tæt uden for Salen, hvor de brydes saa, at Salen ryster, og Bænkene, som Folk havde meent, kun Ild kunde rokke, falde for Fode, ja det er endda Meget, at ikke Salen falder med. Et Skrig af Trolden, mageløs høit og fælt, ender Sangen og vækker de snorkende Kæmper.

I tolvde Sang see vi da Sværdene blinke, hvormed Bjovulfs Staldbrødre vil lette ham Kampen, men forgiæves, Staal bider ikke paa Trolden. Den større Styrke maa derimod kunne overvinde den mindre, man kan see, at Grændel har saa omtrent en tyve Mands Styrke, men Bjovulf har tredive, Trolden maa lade en Arm i Stikken, og beholder kun saameget Liv, som han behøver til at komme hiem og fortælle hvor han har været.*Sangens Slutning taler ingenlunde om nogen Hilde eller Helbredelse, men siger kun, at der gik Syn for Sagn om Bjovulfs Seier, da han fremlagde Grændels Arm heel og holden. hilde-deor er her, som i hele Digtet, Hildes Elskede ∴ Helten..

I trettende Sang see vi Unge og Gamle flokkes om Borgen i den aarle Morgenstund, for med Glæde at skue og forfølge Troldens blodige Traad, og ophøie den frelsende Helt over alle dem der fandt²³⁵tes under Himlen, fra Syd til Nord, uden dog at forkleine Hrodgar, den iegode Danner-Konning. Medens Ridderne i Væddeløb hædre Seierherren, staaer Borg-Skjalden, som mindes Oldsagn i Mangfoldighed, og grunder paa Riim om de nyeste Hændelser. Derpaa besynger han Bjovulfs Reise og dreier saa Talen til hvad han veed om Sigmund, om Volsungens Kamp og vide Vandring, om hvis Bedrifter ingen vidste ret Beskeed, undtagen Fjotle, som var sin Morbroders Fortrolige og hjalp ham at fælde saamangen en Jette *Adskilligt er paa dette mærkelige Sted: S. 67 og 68, lidt dunkelt og afbrudt, men at her tales om Sigmund Volsung, der netop nævnes med begge disse Navne S. 68 L. 2, 3 og 6, vil neppe nægtes meer, og at Fitela, som Rimet fordrer og Afskriften har, for wite la, er et Navn, sees klart, at han var en Broder eller Søster-Søn af Sigmund sees deraf, at det udtrykkelig siges L. 15 eam his nefan (der Ohm seinem Neffen) og det maa da vel være den samme, som Islændernes Sin-Fjotle, Søn af Sigmunds Syster Signe. Eam his findes i begge Afskrifterne, og er altsaa blot glemt i Udgaven.. Stor er den Priis, synger Skjalden, som følger Sigmunds Eftermæle, siden Volsungen dræbde hiin gruelige Orm, fyldte sin Snekke med Guld, hvorover den rugede, og blev den berømteste Helt under Solen; men ingen ²³⁶var dog lifsalig som Bjovulf * Da saavel de tydske som de nordiske Sagn eenstemmig tillægge Sigurd eller Siegfried, Sigmunds Søn, Ormens (Fofners) Drab, og det endnu ikke synes mig ganske utvivlsomt, at nærværende Skjald tillægger *Sigmund* det, har jeg udtrykt mig tvetydigt. Talen om *Heremod* har jeg forbigaaet, da den er defect i Enden, og jeg endnu ikke ret veed hvad den vil sige.. Sangen sluttes med at melde Kongens og Dronningens Ankomst*De to sidste Linier skal læses, som i begge Afskrifterne: medo-stigge mæt mægtha hose ∴ hun maalde Mjød-Stien (Sal-Veien) med Pige-Sko..

Fjortende Sang skiænker os tvende Taler: en af Hrodgar, hvori han takker Gud for den underlige Frelse, priser Heltens Moder lyksalig, og kaarer ham til Søn; og et Svar af Bjovulf, hvori han beklager, at det ikke lykkedes ham at holde og binde Trolden, men trøster sig med, dog at have givet ham et ulægeligt Banesaar. Sangen slutter med Høfsindernes Forundring ved Synet af Grændels Haand med Jernkløer, og med den beskæmmede Hunferds talende Taushed.

I femtende Sang, som for Resten har adskillige Brøst, der endnu trænge til Læge, see vi Salen pyntes op til Høitid, og helbredes for alle Spor af ²³⁷Troldens Besøg, hvorpaa Kongen med de glade Gjæster samles derinde, og Bjovulf lønnes med fire kostelige Klenodier: en Gyldenstykkes Fane, et guldhæftet Sværd, en Brynie og endelig en Hjelm, med Myrter omvundet, omgiærdet med Krands, haarde at kløve*Det er S. 19 L.

7 seq. at Hjelman beskrives og begge Afskrifter har wirum bewunden., hvortil end føies otte glindsende Heste, og mellem dem Kongens egen prægtig opsadledede Ganger.

I Begyndelsen af sextende Sang faae Bjovulfs Staldbrødre deres Deel af kostbare Gaver, og Mandebod i Guld for den Ene som Grændel myrdede. Derpaa høre vi Sang og Klang som forkynder, at man istemmer den gamle Vise om Halvdans Tog, og Hrodgars Skjald forlyster Giæsterne med Kvad om den vældige Skjoldung-Kæmpe *Sæfars* Seier paa *Fresval* over Fins Sønner, om den fordum lyksalige Hoces Datter Hilleborgs Sorg over Brødre og Børn, der faldt som Offer for Jetters Troløshed; om et Forbund mellem Hengest og den slagne Fin, hvorved denne afstaaer Hælvden af sit Rige, men paa Svig, som Danske og Friser maae siden undgiælde. Dette er hvad jeg troer med Vished at kunne sige om Indholden af denne Sang, der allerede dunkel for²³⁸medelst de ubekjendte Tildragelser den omtaler, vorder det end mere ved adskillige Brøst. At *Sæfar* (S. 82 L. 4) er Navnet paa en Høvding, lærer Ordføiningen, og naar mannu i de gamle Slægtregistre finder en Sigar eller *Sifar* nævnet, snart som Broder, snart som Farbroder til den bekendte *Hengest*, som ogsaa her er med, da finder man den Ting i sin Orden. *Fresval* formoder jeg, er det bekjendte *Fyrisvold* i Sverrig, siden der nævnes *Svenskere* ved Baalet efter Slaget, men om Hilleborg skal være en svensk Dronning; hvor Fin har hiemme, og hvorledes egentlig det Hele hænger sammen, veed jeg ikke, saa her endnu ere adskillige Opdagelser at gjøre..

238I syttende Sang høre vi at Krigsfolket (maa være Levningen fra Nederlaget) drager hjem til Finland, hvor Hengest af de frosne Strømme nødes til at oppebie Vaaren, for at hævne Skade paa Fin, som da ogsaa lykkes ham, Fin bliver slagen, hans Borg plyndret, og hans Dronning ført fangen til Dannemark. *Ogsaa her er meget mig endnu dunkelt, og om Gudlaf og Oslaf veed jeg end ikke meer end sidst, at de nemlig forekomme i hiint Brudstykke hos Hickeys T. I p. 192 tilligemed Hengest, hvis Følgesvende de vel altsaa vare.. Hermed endes Helte-Kvadet dennesinde, og Sangen slutter med en Tale af Vealthjod, og Bjovulfs Sæde hos Konge-Sønnerne 239Hredrik og Hrodmund. *Jeg formoder, at Hrodmund er en Skrivfeil for *Hrodulf*, der, baade i denne og forrige Sang, nævnes saa, at han maa være Hrodgars Søn og beskikkede Thronfølger, og skal da være vores Rolf, ligesom Hrodgar Roe, Halvdans Søn. Underligt, at Bjovulf her (S. 90 L. 8) synes at blive kaldt *Hereriks Søn*, hvilket især bliver mærkeligt, fordi paa et andet Sted (S. 165) hans Frænde, Higelaks Søn, ogsaa kaldes Hereriks Frænde (nefa hererices).. Det bør ikke oversees, at Episoden om de Danskes seierrige Tog er aldeles paa sit rette Sted, thi en saadan hørde til, for at gjøre det beskueligt, at ikke Mod og Manddom, men kun uhyre Legems-Styrke, feilede dem til Seir over Grændel, og nu, da han er overvundet, maae vi baade have Trang og Tid til at følge dem.

I attende Sang frembærer Dannekongen sine Gaver til Helten, blandt hvilke en Halskiæde især udmærker sig, hvis Mage Skjalden forsikkrer, aldrig at have hørt nævne, naar han undtager Brosinga-Men (Brysing's Halsbaand) som *Hama* hjemførde til hendes Birtensborg, hvor hun døde. *Ordføiningen viser, at *Hama* S. 91 L. 26, maa være et *Kvinde*-Navn, jeg kiender hende ikke, men siden hun var saa riig paa Guld, havde hun kanskee hjemme i *Hamborg*.. 240Med det Samme høre vi foreløbig, at det Halsbaand Bjovulf fik, just ikke havde Lykken med sig, thi han forærede det til Higelak (S. 162), og da han faldt paa Toget i Frisland, faldt det i *Frankernes* Hænder. Sin Gave ledsager Vealthjod med smigrende Lovtale over Helten, og dermed hæves Gildet, de Danske tage selv Salen under Bevogtning, og lægge sig til Roe.

Nu synes Alting godt, og Eventyret ude, men det Brede er tilbage, thi her giælder det bogstavelig, at slippe Fanden og tage hans Moder, thi et Uhyre af Moder har Grændel, som næste Nat kommer for at hevne sin Søn. Vel er hun knap saa stærk som han, da hun jages paa Flugt af de danske Kæmper, men skiller dog Kongen ved en af hans kiæreste Venner. Bjovulf har den Nat sovet i et andet Herberge, veed Intet af Ulykken, og stædes aarle om Morgenen ind for Hrodgar, med Spørgsmaal til hans Befindende. *For deres Skyld, som kunde have Lyst til at læse i Texten, anmærkes, at S. 96 L. 21 seq. er Talen om *Cain*, hvis Navn udentvivi er skrevet feil til Camp, og S. 100 L. 4 og 5 skal læses thegn unlifigendne, som Afskrifterne vise..

Dette er korteligt Indholdet af den, i sig selv ei meget sigende, *nittende* Sang, og den *ty²⁴¹vende* aabnes med Hrodgars Klagemaal over Tabet af sin gamle Ven, Stalbroder i Krig, og Raadgiver i Fred, Mønstreet paa en Jarl, *Æscher*, Yrmenlafs Broder. Kongen bliver ved at føre Ordet, fortæller, at ikke langt borte, i *Trumholt Skov*. *At *Trumholt* S. 104 L. 18 maa være Stædets Navn, synes mig sikkert, og det er i den Henseende mærkeligt, at Jyderne kalde Hexens Samlingsplads Trums Kirke. I beskrivelsen af den smukke Residents er der Meget jeg kun halv, og Adskilligt, jeg slet ikke kan samle. har Troldpakket hjemme, skildrer Stedet med sit brændende Kiær frygtelig, og spørger endelig Bjovulf, om han vel kunde have Mod til at besøge det Sted, ingen Kæmpe har turdet nærme sig, da han i saa Fald lover ham rigelig Belønning.

I den 21de Sang høre vi Bjovulf tage til sit Kæmpesprog, byde Kongen slaae Sorg af Sind, og kun tænke paa Hevn, og paa et godt Eftermæle naar Dødsdagen kommer, som Ingen kan undgaae. Selv lover han at forfølge Fienden, endog i Jordens Skiød og paa Havsens Bund, saa, før Soel gaaer ned, skal *Æscher* være hevnet. Trøstet springer Oldingen op, stiger selv til Hest med sine Hofsinder, og nu gaaer Toget paa farlige Veie, til den 242fortryllede Skov. Med Gysen see de *Æschers* Hoved ligge paa Søe-Klinton, og Vandet vrimle af Drager, men Bjovulf ruster sig uforfærdet til at drages med dem i Dybet, ifører sin gode Brynje, som ei lader sig bryde, og sætter paa sit Hoved en konstig Hjelm med Svine-Lignelse der ei lader sig kløve. *Bekjendt er i det gamle Norden Hjelman *Hilde-Svin*, som man herved erindres om.. Hunferd, som nu har glemt hvad

han før sagde i sin Ruus, og som ei selv tør vove sig i Dybet, laaner Bjovulf *Hrunting*, sit i Edder hærde Sværd, og nu skal Vove-Spillet prøves.

Den 22de Sang begynder med Bjovulfs Helte-Farvel, hvori han beder Hroddgar at vise sig som hans Fader, hvis han mister Livet, sørge for hans Stalbrødre, og sende Higelak hans Klenodier, for at Gothe-Kongen, Hrædels Søn, kan deraf lære, i hvor gavmild en Herres Gaard han haver tjent.*Stole S. 112 L. 19 er en Trykfeil for stæle ɔ: steale omtrent det tydske Stelle. Mig synes Bjovulf beder Hunferd at give en af hans Mænd, *Ealdelaf*, der og synes nævnt S. 62, Hrunting, hvis han falder, men saa ganske vis er jeg ikke derpaa. Dog, uden at bie paa Svar, see vi ham springe i Bølgerne, hvor han snart bliver annammet af den mægtige Hav-Fruue, Grændels Moder, som drager 243ham til sit Huus paa Havets Bund. Her befinder han sig i en vandtæt Hald, ved hvis matte Oplysning han skimter sin Fiende, og slaer til hende med Sværdet, men første Gang i sine Dage sviger det nu sin Svinger, døvet med Trolddoms-Konst. Dog, Gothernes Helt er ei vant til at forsage, og stolende paa sine Bjørne-Kræfter, tager han et Tag i Trold-Kvindens Skuldre, saa hun raver, men hun tager igien, og bliver ham før stærk, saa han maae bukke, og er nær ved at styrte. Nu drager hun sit brune, bredbladede Sværd, for at hævne sin Søn, og ude havde det været med den herlige Kæmpe, hvis ikke Brynien havde trodset Staalet, og en høiere Magt styret for ham.

I den 23de Sang høre vi Gothens Triumph, i sin største Nød seer han et gammelt Jette-Sværd hænge paa Væggen.*At det var paa Væggen Sværdet hængde siger Bjovulf siden S. 125. L. 24, men her staaer on searwum, som jeg ikke forstaaer at bruge., saa svært at ingen Mand ellers kunde løfte det, men ei ham for svært, det griber han flux, og kløver Trold-Kvinden, hvorpaa der bliver saa lyst i Hallen, som naar Soel beskiner Jorden. Han seer Grændel ligge der afmægtig, men dog levende, og fuldender sin Bedrift med at afhugge hans Hoved. Men see nu! forun244derligt! som naar Han for Oven løser Frost-Baandene i Vaar, og lis hensmelter, saa smelter nu, i Heltens Haand, det glødende Sværd af Trolde-Blodet. Kun Hæftet bliver tilbage, og uden at fristes af de mange Klenodier trindt ham, fører han kun det og Grændels Hoved som Seierstegn med sig.*For hvem der vil læse Digtet, anmærkes, at *hafela* som man, forskiellig skrevet, tidt støder paa i Digtet, men aldrig i Lexica, betyder efter nøiagtig Prøve overalt, som og tydelig her (S. 124 L. 2) et *Hoved*. Imidlertid er Hroddgar sorigfuld draget hjem, da hans Hofsinder af det oprørde blodige Vand slutte, at Bjovulf har sat Livet til, Gotheerne have ogsaa tabt Haabet om at see deres Høvding mere, men blive dog ved sørgmodige at stirre paa Søn, hvor de da tilsidst opdage den svømmende Seier-Herre, annamme ham gladelig, og vandre triumpherende til Borgen med Grændels Hoved, som *fire* Gother bære paa en Stang, og fremvise i Salen til ikke ringe Gru for Mænd, saavel som Kvinder.

Den 24de Sang begynder Bjovulf med en kort Beretning om sin Daad, og forærer saa den lyksalige Konge det gyldne Handfang, hvorpaa Fortids Bedrifter lige fra Syndflodens Tider ere aftegnede, og Runer fortælle, hvem der var Mester for Sværdet og til hvem det blev gjort. Derpaa udbryder 245den minderige Danner-Konge i Bjovulfs Priis, vidner, at hans Overmand har Ingen fundet, og kaster et Sideblik til *Heremod*, som, ihvor herlig han end var udrustet, hvor høit han end steeg i Magt og Ære, dog, langt fra saa at tjene Tak af Skjoldung-Stammen, blodgierrig, stolt og nidsk, lønnede Daner med Utak, og afvendte alle Hjerter fra sig.*At *Heremod* her er Navnet paa en Helt, seer man klart, og undres ei derover, da det findes næsten i alle de angelsachsiske Kongers Slægt-Registre, ei langt fra Vodens. At man ogsaa i Norden havde Sagn om Hermod som en Helt, seer man af Hyndlas Sang, men det er, saavidt jeg veed, ogsaa Alt. Skade at der just fattes noget her (S. 129 L. 13) mellem ar og Scyldingum, som baade Ordføining, Riimbogstav og en af Afskrifterne viser, thi ellers kunde man ventet at see den Skjoldungs Navn, i hvis Gaard Hermod var. Han synes vel at kaldes *Ecgvela*, men det klinger fremmed og sært.. Heraf tager Oldingen Anledning til at advare den unge Helt for Hovmods Fristelser. Med inderlig Veemod skildrer den gamle Konge-Skjald i uforkonstlede Ord, hvorledes det sædvanlig gaaer Menneskens Børn, naar den Evige skiænker dem Sundhed, Rigdom og Ære, saa ingen Haand løfter sig imod dem, men al Verden vendes efter deres Villie. Da, siger Oldingen, indslumrer Vogteren 246i Hjertet, og naar han sover tryggest, staaer Bane-Manden nær med sin spændte Bue, Intet beskiærmer mod den dødelige Piil, Høvdingen synker, og Fremmede dele uden Sorg hans Skatte. Saa vogt dig nu, herlige Kæmpe, elskede Bjovulf! bliver han ved, end blomstrer du i Styrke, men om en liden Stund synker du dog for Sot eller Sværd, Ild eller brusende Bølger, eller dog for Alderdommen som hyller det funkende Øie i Mørkhed. See paa mig! mangfoldige Gange løb Aaret rundt, og jeg sad urokket i min Vælde, vidste mig ingen Fare fra noget Verdens Hjørne, da pludselig Grændel blev min Skræk. Dog, takket være den evige Herre, som lod mig leve til nu, mine Øine see Fiendens blodige Hoved! Gak nu til Sæde! glæd dig med Vinen, Klenodier skiftes i Morgen.*Dette er ingenlunde en Oversættelse, men kun Indholden, angivet meest med Sangens egne Ord, hvilket jeg vel for en Sikkerheds Skyld maa anmærke..

Jeg vil haabe, at det ikke fortryder Læseren, nu med Oldingen at befinde sig hardtad ved Udgangen af 25de Sang, som foruden dette, kun har en kort Beretning at føre om Gildets Glæder, om Ravnens næste Morgen forkynder Bjovulf Solens Opgang, og vækker hans Længsel efter Hjem247met, samt om Heltens Gang til Kongen for at hente et venligt Farvel.

Nu komme vi da til Afskeeds-Sangen, den 26de, som fremstiller et Optrin, der ikke hører til de sædvanlige, hverken i den ny eller gamle Verden. Smukt takker Bjovulf Kongen for al hans Naade, og gjør det høitidelige Løfte, ved første Nys om Fare, at staae ved Skjoldungens Side, med Mod og Manddom og væbnede Skarer.*Jeg tier med hvad han siger om Hredrik, fordi Texten her er dunkel og usikker, dog synes

det som han kun udstrækker sit Løfte om kraftig Bistand, ogsaa til Sønnens Dage.. Overvældet kan Hrodgar ei noksom prise den liflige Tale, erklærer, som i prophetisk Aand, at skulde Sot eller Sværd bortrive Gothernes Konge, da er dog Thronen vel forsynet, naar han vil beklæde den, han vidner høit, at nu skal al Tvist mellem Danske og Gother være død, og Snekken, saalænge han lever, kun bære Hilsen og Venne-Gaver mellem Landene. Derpaa skiænker Skjoldungen endnu sin Ven tolv Klenodier, omfavner ham med Kys, og kan ei skjule Taarerne, som med Magt nedstrømme paa den graahærdede Konges Kinder. Betyngede med Gaver, og talende om Skjoldungens Rundhed, vandre Gotherne til Stranden, og Skjalden giver Hrodgar det Vid248nesbyrd, at ingen Konge var mere agtet end han, indtil Alderdommen, som er hver Mands Herre, tog Kræfterne fra ham.

I den 27de Sang see vi Bjovulf indskibe sig, Masten kneiser over Hrodgars Skiænk, og Snekken skyder som en Piil over Hav til de gothiske Kyster, hvor den modtages af længelsfulde Venner, og lettes for sin kostelige Byrde. Ei langt fra Havnen ligger Konge-Borgen, og der sidder Higelak i Gammen med sin Ungdoms Hustrue, Hæreths Dotter, efter at det Eventyr er vel overstandet, han som Beiler maatte friste, da et Udyr vogtede hans Elskede, som selv maatte bortrydde denne deres Kiærligheds Fiende*Saameget er vist, men hvordan det videre hængde sammen, hvad det vil sige, at Dronningen og, som det synes, kaldes efter en Hemming, og saa videre, trøster jeg mig ei til at sige. At en Slange vogtede den ostgothiske Kong *Heroths* Dotter Thore, som Regner Lodbrok fik, læse vi hos Saxo, og begge Sagn maa vel have een Oprindelse..

I den 28 Sang see vi Bjovulf indtræde med Ære i Gothe-Kongens Borg, hvor han gladelig modtages af Higelak og Hæreths Dotter, og derpaa høre vi ham, paa Kongens venlige Spørgsmaal, fortælle om sin Reise og Bedrift, om den mageløse 249Gammen han fandt i Hrodgars Sal, hvor snart Dronningen, og snart Prindsessen skiænkede for Giæsterne, om den Ære ham beviistes, og endelig om den gamle, vise, lifsalige Danner-Konge, som snart slog Harpen, snart istemde sørgelige Minde-Sange, snart fortalte sære Eventyr, og endelig stundum under de graae Haar besang veemodig sin kraftige, daadfulde Ungdom.

Alt dette er nu reent og klart, men midt i Sangen fortæller Bjovulf, i Anledning af Hrodgars Dotter, et heel mærkeligt Sagn, som det er ligesaa vanskeligt at forklare, som at forsvare i Digtet, hvor det afbryder Fortællingen om Grændel, uden at vi see mindste Grund dertil, med mindre Bjovulf ret vilde spænde Kongens Nysgierrighed paa Pine-Bænk. Sagnet angaaer en Prinds, hvis Fader var slagen af de Danske, og som forliger sig med dem ved at ægte Danner-Kongens Dotter, men opægges til at bryde Forliget, af en gammel Kæmpe der har tjent hans Fader, og viser ham, udentvivi ved Skjoldungens Side, det Sværd hans Fader bar i sin sidste Kamp. Nu vaagner Hevn i Ungersvendens Hjerter, udslukker Kiærligheden, og driver ham til at fornye Kampen, hvori han finder sin Undergang. Det er Indholden, men *hvem* den tilhører, det er Spørgsmaalet, som jeg ikke 250trøster mig til at besvare, og troer at maatte, for de mange sære Ords og mange smaa Hullers Skyld, opgive Haabet om at udfinde med Sikkerhed, hvis ikke enten en bedre Afskrift af Digtet findes, eller man kan opdage Sagnet et andet Steds*Det synes som Hrodgars Dotter kaldes *Forgude*, men i al Fald er hun neppe Prindsessen, der kom saa ilde afsted, kun hendes Gang for Borde synes at have mindet de danske Kæmper om hin Konge-Dotter, der omsonst søgde at opmuntre og forlige *to Slags* Folk i Giæste-Salen. *Hendes* Navn kunde være *Freavar*, og Prindsen hun ægtede synes at kaldes *Jafath*, og gøres til Søn af en *Frode*, men det er alt paa det Uvisse, da Texten ikke er at lide paa. Mere vist er det, at Prindsens Tilhængere kaldes med et Fælledsnavn *Hedebjørne* eller *Høibjørne*, men dermed er man lige nær. Et Steds (S. 155 L. 3) synes Prindsen at kaldes *Ingel*, og, hvis saa var, skulde jeg snart troe, det Hele var et forvildet og *forvendt* Sagn om Ingel, Frodes Søn, der ægtede sin Banemand Svertings Dotter, indtil gamle Stærkodder vakde ham af Døsen. Dog, det er bedst at tie med hvad man ikke veed, og jeg vil da blot anmærke, at i Udgaven fattes nogle Ord S. 154 mellem Dyre og withergyld, da der skal staae: *dyre iren thær hin Dene slogon weoldon wælstove sydthan withergyld læg*, og her synes da Prindsens 251Fader at kaldes *Vithergyld*, maaske Vittergils som findes i Anglernes Slægtregistre..

251Den 29de Sang gjør Overgangen til de mørke Steder, ret som om Historien vilde hævn sig paa den gamle Skjald, fordi han ikke her sluttede sit Digt, som da vilde udgjort et saa fast og skiønt sammenføiet Heelt, at i det Høieste kun den sidste Episode kunde ønskes borte: en Ulvejagt i Trylleskoven, som man ei saa let skulde vise Magen til. Dog har Historien, som sædvanlig, baaret sig fornuftig ad, og kun styret sin Hevn paa Digtet, ikke paa sig selv, og vi faae da finde os i, herefter at ansee Episoderne for Hovedsagen.

I Sangens Begyndelse see vi Bjovulf forære Higelak alle sine Klenodier, som denne dog giengjælder med andre, og med store Forleninger, hvorpaa vi høre, at Bjovulfs Værdighed blev siden endnu større, da Higelak faldt, og hans Søn Heardred sank for de vældige Skilfingers Sværd, thi da blev han Konge, og regierede lykkelig i 50 Aar, indtil Dragen som rugede i Bjerget over gamle Skatte, begyndte at rase*Adskilligt lader jeg her uberørt, fordi jeg ikke ret forstaaer det, og vil kun anmærke, at Vealthjod synes at kaldes Dotter af *Trygve* (dohtor Thriowiig) og at edwenden saavel her som S. 134 synes at skulle 252være et Navn, og kunde i saa Fald tænkes beslægtet med Eovden som Voden ogsaa kaldes hos Angel-Saxerne, men paa mistænkelige Steder er Ordføiningen intet, og derfor bygger jeg intet derpaa..

252Nu komme vi da, som det synes, med et galt Spring, til den 32de Sang, men naar man undtager Hullerne, som fra nu af nøder os til bestandig at bruge Springe-Stokken, er Springet da nok ikke stort, thi dels kunde det gierne være en Afskrivers Pen der sprang, dels er der Tegn til, at den 28de Sang, som

ogsaa virkelig er itu, har været deelt i to, end videre kan det Samme have været Tilfældet med den nærværende, fremdeles kan Tælleren have regnet Indledningen for en Sang, som den ogsaa er, og endelig, saa, hvordan det end for Resten hænger sammen, kan jeg forsikre, at her er hverken en eller to Sange borte, med mindre de har indeholdt en Episode ex machina, thi i Slutningen af forrige Sang kom vi til at staae for Dragen paa Skatten, og denne seer vi godt, vilde, naar den kunde faae Munden paa Gang, fortælle os netop hvad vi her maae spørge om: hvad det var for en Drage, hvor den var kommet til det Guld, og hvæden rasede for. Det kommer da kun an paa at forstaae en Stam i Hak, og uagtet jeg er langt fra deri at være Mester, saa har dog smaa 253 Gryder ogsaa Øren, og høre stundum bedst hvad der snakkes galt.

Om den Helt, der med sine Følge-Svende og umaadelige Skatte flygtede til et afsides Sted, heed *Svengeas*, som mig synes, tør jeg ikke sige, men at noget Sligt fortælles seer jeg, og hører at de der uddøde efterhaanden, saanær som Een, der, hvis Texten er reen hvor den er heel, skal hedde *Gjolid* (S. 169 L. 23). Imidlertid, hvad han nu heed, saa gik Alderen ham paa, og han bar da alle Skattene, saa næsten, ind i en snever Bierghule, og blev ved til sin Død, Nat og Dag, at gientage et Klagemaal, hvis Indhold er halvveis følgende: (S. 168 L. til 169-21), favn, Gruus, nu du de Skatte, som Kæmper for dum erhvervede! lig der du kostelige Bæger, og sov hos den haarde Hjelm, hvor Helteskygger boe! Ikke skal nu faldne Kæmpes Brynie videre vandre, ei lyder ved hans Liig Strængeleeg eller Harpeklang, ei omsvæves hans Gravhøi af Høg eller Drossel. *Det er omtrent hvad jeg veed, og endda er Drossel sat paa Slump i den Formodning, at mearh, der maa være en Fugls Navn, er det Samme som mearl i Engelsk og Hollandsk. Tilføie maa jeg, at i Udgaven (S. 169) fattes, efter brosnath, de Ord: 254 efter beorne ne mæg byrnan hring, som dog give nogen Oplysning.

254 Efter Gjolid's Død fandt det gamle Udyr, Ild-Dragen, som flyver om Natten og hjem søger Bjergene, den dyrebare Skat, og lagde sig at ruge over Hedninge-Guldet. Dragen kalde Menneskens Børn ... Hullet til Navnet har vi, og Riim-Bogstavet siger, at det skal begynde med S eller B men det gjør mange Navne, og var det ikke Ukruds Vane at komme igien, maatte vi da opgive Haabet om at nævne det ved sit rette Navn. Ulykken var nu vel ikke saa stor, men hvem veed, hvortil dog Sligt engang kan nytte, og forsaavidt er det dog ganske moersomt at vide, Dragen skal hedde *Stærkhjort* (stearc-heort), som man kan see S. 171 L. 9 og S. 190 L. 15, hvor Personen giver sig tilkiende. I begge Afskrifter sees her et stort Mellemrum, som ogsaa angives i Udgaven, men gid der ingensteds var meer borte! thi her beløber det Hele sig vel til eet Ord, eller høist til et Par Linier. I stedet for *steatha* (S. 170 L. 2) skal læses: *sceatha* opene standan se the bymende beorgas..

I trehundrede Aar, siger Skjalden, laae Uhyret uanfægtet, men maa dog tilsidst have fundet det kiedsommeligt, da det, som Følgen viser, omsider 255 var faldet i Søvn. Men, hvad skeer! en Træl finder Vei til Skatten, stjæler et Guld-Bæger, og kjøber sig dermed fri. Nu synes det som Herren fik Lyst til at see flere slige Mindes-Mærker af Oldtids Kunst, thi vi see en ubuden Giæst staae paa Stenen, hvis Fodtrin vække *Stærkhjort*, dog slipper han, som ved et Underværk, tæt forbi Dragens Hoved, thi *hans* Tid var ikke kommet. Dragen leder forgiæves om ham som forstyrrede dens Søvn, gaaer atter ind i Graven og savner Bægeret. Nu er Freden ude, knap kan Dragen styre sig til det bliver Aften, for i Luer at lade Folket undgiælde det stjaalne Bæger. Aftenen kommer, Folket gyser og veed dog ei, at en større Ulykke venter. *Dette er, paa enkelte Biord nær, aldeles urokkeligt, og jeg maae kun anmærke, at S. 171 L. 22 skal, efter Afskrifterne, læses: *thone the him on sweo fote*, og havde man saa god en Pind til hvert Hul, blev Digtet snart heelt.

I 33te Sang see vi da Dragen rase og ei levne Liv i Noget som aander paa dens Vei, selv Konge-Borgen antændes, og nu ruster Bjovulf sig til at sætte Grændser for dens Uvæsen. Jern-Skjolde lader han gjøre, da han vel veed at Træ kan ei 256 trodse Ild, men dog foragter han at samle Hær, og mener at den Feide er en Smaating for ham, som har bestaaet saamangen en Dyst, siden den Gang, han frelste Hrodgars Hald. En af de haardeste, siger Skjalden, var da Higelac faldt i Frisland, thi da kunde Bjovulf ei redde sig, uden ved at svømme lukt over Havet. Der han kom hjem stod Thronen ham aaben, da man ingen Tillid havde til Heardred, som var et Barn, men langt fra at ville skille ham ved Riget, opdrog Bjovulf ham paa det Bedste, og overantvordede ham saa Magten. Dog, Ohters Sønner kom (fra Sverrig) over Havet og slog Heardred, da blev Bjovulf Konge. *Alt dette er klart, Bjovulfs Mesterskab i Svømning kiende vi, og i begge Afskrifterne staaer swam tha hvor Udgaven har swan itha S. 177 L.2..

Den 34te Sang begynder med det Vidnesbyrd, at Bjovulf ærlig hævnede sin Konges Fald, stod den betrængte *Ead-Gilfe* bi, og skildte Ohters Søn ved Livet. **Ead-Gilfe* (S. 178 L. 26) maa være et Navn paa en betrængt Fyrste, som krigede med de Svenske, og man kunde tænke sig en *Gylfing*.

Derpaa anmærkes at saaledes feidede han lykkelig lige til den Dag, han gik imod Dragen, og 257 denne Færd beskrives saa, at han vovede den selv tolvte, dog var de *tretten* i Alt, thi den Ulykkesfugl, som havde givet Anledning til Feiden, maatte følge med som Veiviser, og ventelig bære Tyve-Kosten igien. Der de nu have naaet det ulyksalige Næs, staaer Bjovulf stille og byder sine Stalbrødre et veemodigt Farvel, som om han ahnede, at Nornen stod ham nær, færdig til at adskille Sjæl og Legeme. Ved denne Leilighed kaster Kongen et Blik tilbage paa sit daadfulde Liv, og fortæller os, at i hans ottende Aar tog Kong Hrædel (hans Morfader) ham af hans Faders Huus, og opdrog ham i Kiærlighed. Jeg gjorde ham heller ingen Sorg, bliver han ved, men Somme af hans Børn desmeer, og fortæller os nu et sørgeligt Sagn af følgende Indhold. Kong Hrædel havde tre Sønner: *Herebald*, *Hædcyn* og *Higelac*, blandt hvilke den Ældste ynkelig faldt for sin

Broders Haand, i det Hædcyn skiød feil, og ramde ham med en dødelig Piil. Det var en ubodelig Synd, men dog maatte Ædlingen døe uhevnet, thi det var Oldingen for stor en Hjertesorg at see sin Søn i Galgen. Dog saae han ham der i Aanden, og sang saa sørgelig om, hvordan han hængde der til Spot for Ravne. Det blev nu hans daglige Sang om de forlorne 258 Sønner, om det øde Kammer, og den tomme Seng, og Ynglingen, som svævede i Galgen, Harpen forstummede, og Glæden veeg fra Borgen. Vanvittig kvad Oldingen Sang paa Sang, og Alt var ham øde i Borg og i Vang, og Sorg over Herebald sønderleed hans Hjerte, og dog nænde han ikke at straffe Bane-Manden, han kunde ikke elske ham mere, men hade ham kunde han dog ikke heller. Saa sagde han da med Sorrig Verden Farvel, og gik hjem til det evige Lys^{*} Adskillige Linier i denne rørende Fortælling ere mig end dunkle, men dem har jeg her forbigaaet, undtagen S. 184 L. 10-14 hvor Meningens syndes mig klar af Sammenhængen, uagtet Ordene, som de staae, kunde synes tvivlsomme.

Hermed ere vi komne ind i 35te Sang, hvor vi nu høre, at, efter Hrædels Død, begyndte en svar og langvarig Feide mellem *de Svenske* og *Gotherne*, thi Ongenthjovs Afkom vilde aldrig holde Fred, og Hrædels Sønner betalde dem saa for deres Umage, at Folk fik det at vide, skiøndt det rigtig nok ogsaa kostede en af dem Livet. Det var nemlig Hædcyn som faldt for Ongenthjov, men den anden Søn (Higelac) hævnede det siden, saa 259den gamle Scylfing, (Ongenthjov) maatte bukke^{*} Derfor kaldes Higelac (S. 148 L. 8) Ongenthjovs Banemand, og videre Beskeed faae vi i 40de og 41de Sang., og da, siger Bjovulf, betalde jeg min Konges Gaver med det blinkende Sværd, ja, han havde aldrig behov at leie sig Kæmper enten fra Danske eller fra Sverrig, (Swiorice), saadan en Fløimand havde han i mig. Aldrig skal jeg da svigte Kampen, saalænge dette mit Sværd vil holde, som hjalp mig saa tit baade aarle og silde, fra den Tid af, da Dagravn faldt for min Fod, og barede sig for at bære Frise-Kongen Bytte; dog var det ikke Sværdet men mine Kæmpe-Næver som knuste hans Been^{*} Dæghræfne (S. 186 L. 25) maa efter Ordføiningen være Kæmpens Navn, men hvad huga (L. 27) skal være, veed jeg, efter at have sammenlignet det med hugas (S. 216 L. 13) endda ligelidt; et Navn maa det være, men, efter Casus paa begge Steder, et *Folke-Navn*, og man maatte da vel gjætte paa at der skulde staa *huna* og *hunas*.. Nu derimod skal jeg kæmpe om Skatte med Od og med Eg. Derpaa siger han sine kiære Stalbrødre Farvel, da han mener det er ikke deres Leilighed at drages med et slikt Uhyre, og lægger til, at vidste han kun, hvordan man kunde brydes med det, da vilde han ei føre Vaaben mod en Orm, 260men knuge den som han knugede Grændel, kun for Ilds og Edders Skyld er det han væbner sig med Skjold og Brynie, og lover, ei at vige en Fodsbred, men staae til en af To, hvem Gud og Nornen vil, nedsegner paa Stedet.

Dermed gaaer Bjovulf modig henimod Hulen, hvor han seer en gloende Strøm udbryde, opløfter Røsten, og raaber; Stærkhjort hører Menneske-Stemmen, og nu er Freden ude. Edder-Fraadde bebuder Dragen, den kommer, Kongen løfter Skjoldet og svinger sit Sværd, men Ormen ruller sig sammen, lurer, og bugter sig saa gloende imod ham. Kun lidt hjælper Skjold, og Sværd ikke bedre, det svigter nu sin Herre, værgeløs staaer han i Luer, og ei staae ham Stalbrødre bi, for at bjerge Livet flygte de feige til Skoven. Men, i eet Bryst overvinder Sorgen dog Frygten, snarere svige de Svorne end de Baarne.

Den 36te Sang nævner os Bjovulfs trofaste Frænde, Viglaf, Vigstans Søn, som da han seer sin Konge i Fare, mindes hans Velgierninger og sin Arv af hans Naade: *Vægmundingernes* herlige Odel^{*} At vægmundinga (S. 194 L. 12) er et Slægte-Navn viser baade Ordets Bygning og Sammenhæng, dog bevises det mere unægtelig S. 209 L. 11., han griber det gule Skjold og det 261gamle Sværd, Jette-Sværdet, som *Onela* forud gav *Eanmund*, Others Søn, og som dennes Banemand, Vihstan^{*} At Eanmundes (S. 194 L. 20) er Navnet paa en Søn af Other, viser Ordføiningen, og *Onela* (i Udgaven S. 195 L. 4 staaer ved en slem Feiltagelse on lean) er Navnet paa en Broder til Ohter, see vi S. 217 L. 21 og 22. At endelig weox stanes (S. 194 L. 24) maa være en Skrivfeil for weox stan lærer Sammenhængen øiensynlig., tog og skiænkede siden sin Søn, Viglaf, som nu skulde i Ledtog med Kongen, øve sin første Bedrift. Ei falder den unge Kæmpes Mod, og ei smelter hans Kraft, han paaminder sine Stalbrødre, om deres store Løfter over Drikkebord, hvor Guldet skiftedes, og erklærer høit, at de aldrig meer kan løfte Skjold med Ære, dersom de ei nu tør vove deres Liv for den elskede Konges. Derpaa farer han frem, hilser Bjovulf med et opmuntrende Ord, og stiller sig kiæk ved hans Side. Anden Gang raser Ormen frem, Viglafs Skjold ødelægges, saa han maae flye ind under den Gamles Vinger, Bjovulf slaaer atter til med Sværd, og det af al Livsens Styrke, men den Lykke havde Bjovulf ikke, at kunne udrette noget i Kamp med Vaaben, dertil var han for stærk, saa intet Sværd kunde holde, naar han svang det for 262Alvor, og derfor springer nu ogsaa hans gode, gamle Sværd. Nu gjør da Dragen sit tredie Anfald, og snoer sig om Kongens Hals med Ild og med Edder, saa han synes forloren.

I den 37te Sang see vi Viglaf skaffe sin Konge Luft, uden at ændse sin brændende Haand, men *hvorledes*, kan vi kun skimte, da Texten er fordærvet. Derimod see vi klart, at Bjovulf, saasnart han kommer til sig selv igjen, ved Viglafs Hjelp, giver med sin Dolk Dragen et dødeligt Saar. Dog, det see vi ogsaa, at Kongen har et ligedant, et Hjertesaar med dødelig Forgift, som ei kan helbredes, kun husvales kan det med Kildevand af Frændens kiærlige Hænder. Bjovulf, som føler at hans Tid er omme, giver et Suk, fordi han savner en Søn til sin Arving, men trøster sig ved Mindet om sit daadfulde, ubesmittede Liv, og beder Viglaf gaae ind i Hulen og hente frem en Deel af de gamle Klenodier, at han kan see dem, før han dør^{*} Endeel Ord fattes, og mange er skeet Overlast i denne Sang, saa den vil være svær at oversætte, men Indholden er umiskienkelig den her angivne..

I den 38te Sang see vi Viglaf paa sin døende Konges Befaling vandre ind i Hulen, hvor alle²⁶³haande

Klenodier, Dynger af de Gamles tomme Kar, af rustede Hjelme, og gyldne Ringe, møde hans Øie. Et Guldfløi eller hvad det er, mesterlig gjort og fortryllet ved Troldoms Konst, hæver sig, og straaler saa at hele Grotten oplyses.*Segn gylden (S. 206 L. 5) kalder jeg et Guldfløi, fordi jeg intet bedre veed, men det behager mig ikke., ingen Orm er at see, og den eenlige Kæmpe raader nu for de gamle Jetters Konstværker. Han tager da med sig alt hvad ham lyster, Smykker og Fade, og det herlige Fløi *Bunan (S. 206 L. 21) finder man oversat ved Masttoppe, men kan det ikke betyde andet, er det vist feil, og jeg har kaldt det Smykker, som da vel og maa være nærmere ved Meningen, ligesom og bun endnu i Engelsken betyder noget Sligt. Imidlertid skal jeg ikke nægte, at saavel bunan som orcas (S. 205 L. 18) som findes samlede S. 226 L. 7 synes efter Sammenhængen at maatte betegne et Slags Kar, kun kan jeg i Ordbøgerne ei finde mindste Hjemmel., og det i en Skynding, thi Hjertet er hos den elskede Konge, til hvem han haster tilbage og finder ham døende. Dog, da Viglaf bestænker ham med Kildevand, faaer han endnu engang Mæle, takker Gud for hvad han i sin Død kan skiænke sit Folk, og befaler at reise en mægtig Gravhøi over ham paa Roneklint (Hrones 264Næs), som kan øines vidt paa Hav, og kaldes af Søfolk Bjovulfs Begravelse. Endelig tager nu Kongen en Guld-Kiæde af sin Hals, rækker den til Unger-Svenden, med samt Ring og Hjelm og Brynie, beder ham bruge det vel: og siger: du er det sidste Skud af vor Stamme, den sidste *Vægmondung*, alle mine Frænder bortrev den strænge Norne *S. 209 L. 12 skal, saavel efter begge Afskrifter, som efter Sammenhængen læses wyrd ikke fyrd., og dem maa jeg nu følge. Med disse Ord paa Læberne hensover den navnkundige Olding, og vandrer did, hvor Æren er trofast.*Mangen Linie i denne Sang er mig end dunkel, men det angaaer kun Biting..

Den 39te Sang begynder med et Ord om Viglafs Sorg, og den trøstelige Bemærkning, at Slangen var dog ogsaa død, og skulde aldrig meer ruge over Skatte, eller lege flammende i Luften, hvormed følger (S. 211) en Ophøielse af Bjovulfs Daad, som mageløs, selv mellem Helte. Derpaa see vi de ti troløse Stalbrødre komme luskende fra Skoven, skotte skamfulde til Kongens Liig, og til Viglaf, som forgiæves stræber at oplive den Døde, Aanden vil ikke vende tilbage, og Helten maae da, som altid, lade Herren raade. Endelig opgiver han og 265Haabet, vender sig til Meeneederne, og beraaber sig paa hver Sandheds-Ven, om ikke den Konge der gav dem Guld og Vaaben, jammerlig henkastede sine Gaver. Ei, siger han, skulde Stol-Kongen rose sig af den Bistand han fandt hos sine Stalbrødre, men dog undte Gud ham Seier, saa han hævnede sig selv, og hvor lidt det end var jeg kunde hjælpe ham, anstrængde jeg mig dog over Evne. Men hvem mene I vil nu skifte Klenodier og Sværd til Kæmper paa Bænk, naar eders æreløse Flugt bliver vitterlig i fjerne Lande! O! ti Gange heller dog døde med Æren end leve med Skam *Ogsaa i denne Sang, særdeles i Viglafs Tale er ikke saa lidet jeg end spørger om.!

I den 40de Sang høre vi et Sendebud fra Viglaf forkynde Kongens Død paa Borgen, hvor Kæmperne have siddet den hele udslagne Dag, og ventet med Længsel den kiære Herres Gienkomst. Ei nøler Sendebudet*Beodan (S. 216 L. 26) maa enten være en Skrivfeil for bodian ☾: forkynde, eller dog, ligesom gebeodan (S. 230 L. 22) have samme Bemærkelse., men siger høit for alles Øren, at den gavmilde Drot ligger dræbt, med sin døende Bane foran sig, og at Viglaf sidder over Liget, mod i Hu, som en trofast Vogter.

266Just ikke til Fordeel for Digtets Begivenhed, som her ikke vel taaler noget Ophold, men dog til Fordeel for Historien, udbreder Sendebudet sig nu over den politiske Stilling, som om han stod i Parlamentet, og nævner de Farer, som fra tvende Sider true Landet, naar man faaer Heltens Død at vide. Først nævner han *Franker* og *Friser*, hvem Higelaks Fald ingenlunde haver tilfredstillet for Feiden han hjemsøgte dem med*Hvad det forstyrrede wioh ingasmilts (S. 216 L. 27) skal betyde, veed jeg ikke, og Afskrifterne vise kun at det har været utydeligt. Maaske skal det være wicinga smilt.. Derpaa giver han Svenskerne det Skudsmaal, at dem troer han ikke paa et Haar, fra den Dag, da, som bekiendt, Skilfingerne først hjemsøgte Gotherne, og Ongenthjov tog Livet af Hrædlingen Hædcen ved Ravneskov: da Ohters Fader, den gamle Skræk, slog ham ihjel, og røvede hans unge Dronning, som blev Moder til Onela og Other *Bryda-heord (skal da vel være hord) Brude-Skat, er rigtig nok et sært Udtryk for Kone, men det kan dog neppe oversættes anderledes, da det maa være noget, som kan være Moder, og det ligner ganske breost-hord for Bryst, ja det synes som Anglerne altid har maattet have et rigt Navn paa hvad der skulde være dem dyrebart.. Herre267løs flydde da Gothe-Hærens Levning ind i Ravneskoven, hvor den dog omringedes af Svensken, og maatte høre Ongenthjovs Trudsler, at han om Morgenens vilde lade den springe over Klingen, nogle faa undtagen, som for Løiers Skyld skulde hænges. Han blev imidlertid en falsk Spaamand, thi i Dagningen høre de Betrængde Lyden af Higelacs Horn og Luur *Byrnan (S. 218 L. 16) er ikke andet end en overseet Trykfeil for byman., og saae ham fremhaste med vældige Kæmper i Følge.

I den 41 Sang bliver Sendebudet ved at fortælle om Fiendskabet mellem Gother og Svenske, melder at Ongenthjov som ei trøstede sig til at bestaae mod Higelac, vendte tilbage*Ongenthio ufor oncirde skal upaatvivlelig læses Ongenthio for oncirde ☾: vendte Næsen hjem., og at siden hjemsøgte Hrædlingerne ham og hævnede Hædcens Fald. Derpaa fortælles noget dunkelt, hvorledes Vulf Vonreding skiftede Hug med Ongenthjov, en Kamp, som, uagtet enten Vulf, eller en Broder af ham engang segnede til Jorden, dog endtes med den svenske Konges Fald, hvis Vaaben Kæmperne lagde som Seierstegn i Higelacs Haand, ligesom Higelac igien belønnede Vulf og Jofur med Landgoods og 268Klenodier, ja gav endog Jofur sin eneste Dotter til Ægte*Saavidt jeg af Alt kan skiønne, maa Vulf og Jofur være Brødre, Vulf saarer Ongenthjov, men han kommer siden igjen og slaaer Jofur til Jorden, hvorpaa han fældes af Vulf, og Jofur hjælpes igjen paa Benene (S. 221 L. 14). Hares hyrste ☾: Hoved-Smykke S. 220 L. 27 har, som ogsaa Afskrifterne vise, der Intet at bestille men har listet sig ind fra S. 221 L. 24 hvor det er paa sit Sted om Ongenthjovs Hjelm..

Hermed ender Sendebudet sin Fortælling, byder Kæmperne følge sig hen at see den faldne Konge og lægge ham paa Baal^{*}Ath (S. 223 L. 15) skal unægtelig være ad ɔ: Baal.. Intet, siger han, skal smelte med Helten uden Drage-Guldet, men det skal og Ilden aldeles fortære, paa ingen Jarls Haand, om ingen faver Piges Hals skal de Klenodier skinne, men tit skal Møen, nu da Helten har aflagt Smil og Glæde, vanke eenlig og sorgfuld, sine Smykker berøvet; thi i mangel kielig Morgenstund skal nu Spydet ryste i Kæmpernes Haand, ingen Harpeklang skal nu vække Helte, men ordrig skal Valravnen vorde, fortælle Ørnen hvorledes han 269huede Gildet, der han paa Valen deelde med Ulven^{*}Nalles (S. 224 L. 6) maa sikkert være Feil, for ealles. reowdian (L. 19) bør, som i en af Afskrifterne, læses reordian, og herith (L. 22) med ligedan Hjemmel, he with..

Nu gange da de Kæmper med rindende Taarer ned under Ørnenæs, see der den afsiælede Konge, og den uhyre Orm: 50 Fod i Længden, med det fortryllede Guld ved Siden, som Ingen ustraffet kunde røre, uden Gud selv ham det undte^{*}Her er Adskilligt jeg ikke ret forstaaer..

Den 42de Sang begynder med den Anmærkning at Uret lykkes ikke, som synes stadfæstet med et andet Exempel, foruden det med Guldtyven, der nu synes at faae sin Dom, men alt dette er dunkelt^{*}Mig synes der skal staae at *Feara*, (thi saa har begge Afskrifterne i Ening med Riimbogstavet, hvor Udgaven har *weara* S. 227 L. 7), ogsaa engang slog en Vogter, hvoraf kom stor Ulykke.. Derpaa tager Viglaf til Orde, beklager at saa mange maae bøde for den Enes (Guldtyvens) Brøde, og at der nu ingen Udvei fandtes, saa Bjovulf kunde ladet Dragen ruger over sine 270Skatte til Verdens Ende. Han melder fremdeles om sit Besøg i Hulen, men især om Kongens sidste Villie, og lader alle Omboer sige i Konge-Ægt med Veed til Baalet, medens han, selv ottende, gaaer atter ind i Hulen for at udbære Skatten, thi nu skal Luer fortære den Helt, der saa ofte trodsede Jern-Regnen og Pile-Stormen, som hvinede over Skjoldbølgen ^{*}Der er end nogle Linier som jeg ei kan hitte Rede i. torne (S. 231 L. 16) skal, som i begge Afskrifterne, være corthre ɔ: Skaren.. Saa føres da paa Vogn Skatten ud til Roneklint, og Dragen styrtes i Havet^{*}Meara (S. 232 L. 5) skal vist, som i en af Afskrifterne læses, mearn ɔ: sørgede, og endnu vissere skal man med ligedan Hjemmel læse hladen ɔ: læsset for halden L. 15, on wæn hladen læsset paa en Vogn..

I den 43de Sang skimte vi Baalet flamme, Høien hæve sig over Heltens Aske og Oldtids Guld, og Skjalde, med taarefulde Øine, bevæge Læberne til Klagesang over den Bolde, men det er hardtad ogsaa Alt, thi det er som Røgen indhyllede Skikkelserne, og Graaden kvalde Ordet; ja, er ikke virkelig det hele Digt en Brand udrevet af Ilden, 271en GuldHarpe fra Hedenold, hvis Strænge sprang, og hvis Skruer smeltede i Luen!

Det er da Indholden af det gamle Kvad, hvortil vel mange Smaating kan lægges, men hvorfra man ei skal tage, og hvori man ei skal kunne ændre Stort. Alt foran har jeg bemærket, at de sidste tretten Sange, med Eventyret om Drage-Kampen, ere langt fra at have en saadan inderlig og aandig (poetisk) Sammenhæng, som de første 28 om Grændels Uvæsen, og noget ganske Heelt kunde man da ikke kalde Digtet, om det end udvortes var ulemlæstet. Naar vi imidlertid vel overveie Alt, da skal vi finde, at Alt hvad Digtet indeholder, hænger i Grunden meget godt sammen, saa Feilen kun ligger i Forbindelsen, eller med andre Ord: det er et aandigt, kun ikke ret konstmaessig ordnet, Heelt, Øiet saae ret, men Haanden tog feil, kort sagt, man sporer her, som hos Shakspear, og vel i al engelsk Poesie, en Bestræbelse efter planmaessig at frembringe colossale Konst-Værker, som aldrig kan lykkes uden, hvad Angler og Engellænder altid have savnet, det er: *Smag*. Dybt og omfattende var Skjaldens Blik, thi tre store Helte-Slægter²⁷²ters, Skjoldungers, Skilfingers og Vægmundingers ^{*}Her forstaaer jeg ved Vægmundinger saavel Hrædlinger som Bjovulfs Slægt, uden derfor at kunde paastaae, de virkelig begge kaldtes saa. Liv og Idræt, vilde han fremstille i et sammenføiet Billede, saa at Vægmundingerne stode i Midten, som den egenlige Kæmpe-Stamme, der selv i Følelsen af sin Kraft udfordrer de hemmelige Magter, ved at opkaste sig til Skjoldungers Værn; undergraves af Skilfingerne, og segner for Naturens dybeste, giftigste Uhyre. Havde han nu enten inderlig følt, eller klart begrebet sit Syn, da vilde det Hele ordnet sig til et mesterlig Heelt; maaskee vilde han i begge Tilfælde begyndt, som nu, med Skjoldungerne, men han vilde da ikke glemte dem, naar deres Lænker vare brudte, men ladet deres Klage tone med Viglafs over Bjovulfs Liig, og deres oplivede Stamme minde os om, at Helten ei havde levet forgæves; han vilde ikke have indflikket Fortællingen om Hrædlingernes ulykkelige Stjerne og Kamp med Skilfingerne saa indviklet og afbrudt, paa upassende Stæder: midt i Drage-Kampen, i Viglafs Klage, og i Sørge-Tidenden om Heltens Død, men ladet den falde af sig selv, deels maaskee i Begyndelsen, deels ved Gothernes Fremkomst, og deels ved Bjovulfs Thron-Bestigelse. Slutningen 273herpaa bliver da, at vi i dette Digt have et *episk* Syn, men intet *Epos* for os, vi have alle Bogstaverne, men de ere ei rettelig sammenlagde og sammenføiede til et stort *Billed-Ord*. Man seer, at jeg ved *Epos* forstaaer hvad Navnet udsiger, og uden her at spørge om, hvorvidt der gives noget Digt, som kan kaldes saa, er det mig nok, at et saadant *kan* gives, og at nærværende Digt øiensynlig stræber efter at udtrykke, hvad jeg med dette Navn mener. *Ordet* er, som Skriften lærer, og som vi nu kan fatte, det høieste og dybeste Udtryk for *Livets* Aabenbarelse, og den hele Historie maa betragtes som *Ordets Kamp til Seier*. Nu see vi da vel, at kun den hele Historie, beskuet i Sandheds Lys, udgjør og udtrykker det sande *Epos* og Heltedigt, men ligesom hvert enkelt Menneske, kun mere og mindre mat og dunkelt, afbilder og betegner *Slægten*, saaledes afbilder og betegner unægtelig enhver Begivenhed med Kamp og Seier, kun mere og mindre tydelig, den ene, store Bedrift i Tiden, som fuldføres ved Menneske-Slægten; beskues den aandig i Sandheds Lys, da oplives den til et synligt, sammentrængt Billede af hele Historien, og et Digt, som udtrykker en saadan Beskuelse, kan vi med samme Føie kalde et *Epos*, som 274vi kalde den enkelte Lem af Menneske-Slægten: et Menneske. Vilde man nu

spørge, hvad man, i Følge heraf maatte dømme om de berømte Digte, der bære Navn af episke, da hører vel Svaret ei nødvendig hid, men bemærkes kan det dog, at man stedse, i livlige Tider, har gjort den Fordring til det episke Digt, at det skal fremstille en Begivenhed, der, betragtet med Digterens Øie, kan gjøre retmæssig Krav paa *almindelig* Deeltagelse, altsaa det samme i Grunden, som nys er sagt, thi det er jo aabenbart, at kun hvad der afbilder det Hele kan gjøre Indtryk paa alle Dele. Fremdeles skal man vel finde, at alle episke Digte enten stræbe at omfatte, eller spille dog paa en Begivenhed, som i Digterens og mange andres Synskreds, var den, der kraftigst og klarligst afbildede, hvad man ansaae for den største Verdens-Begivenhed, ligesom de berømte Digte af dette Slags alle have et kiendeligt Forhold til den Begivenhed, som i Grunden er den eneste, Forholdet være saa, som det jo kan være: kiærligt eller fiendtligt, ret eller vrangt. At saaledes hin *Cyclus* om den trojanske Krig klarlig afbilder den hele Historie, det er ligesaa vist, som at den omfatter en Kamp, hvori Sandhed vinder Seier og fører den røvede Skiønhed tilbage i Triumph, thi netop det skeer giennem den hele Histo²⁷⁵rie; men deraf følger ingenlunde, at *Iliaden* fortjener Navn af et Epos, thi Begivenheden kan være, hvad jeg troer den er, beskuet skiævt og halvt. Jerusalems Befrielse ved Korshæren er upaatvivlelig en saare episk Begivenhed, der afbilder det samme som Toget til Troia, kun med den Forskjel, at Billedet er langt klarere og mere aandigt, da det ikke er en legemlig men en aandig Skiønhed, hvorum Striden føres, da det ikke er for sig selv, men for den usynlige, levende, evige Sandhed, Hæren vil seire, men derfor betænker jeg mig dog intet Øieblik paa at sætte det homeriske Digt høit over Tassos, thi dette spiller kun paa og med den store Begivenhed, som paa og med Historien i det Hele. Hvem tør endelig nægte, at Christi Liv paa Jorden, *Ordets Vandring i Kiød*, er en Begivenhed, der ikke blot afbilder, men *indeholder* Sandheds Kamp og Seier, og som synes, aandig beskuet, at maatte frembringe det eneste sande Epos, der i Historien lader sig skabe; men derfor er jeg langt fra at mene Klopstoks Messias er et saadant.

Dette maa, for denne Sinde, være nok herom; at *Æneiden* er i alle Maader et falsk og løgnagtigt Epos, trænger neppe til Beviis, kun den Bemærkning vil jeg gjøre, at hvad der ligger til Grund for det, er Betragtningen af Skiønheds ²⁷⁶Rov, Krænkelse og Trældom (Roms Historie) som den store Verdens-Begivenhed, og derpaa vende mig til Anglernes Øe. Tre store Forsøg paa at frembringe episke Digte møde vi her, blandt hvilke de to have knyttet sig til Bibelen, det tredie, som vi her have for os, til Nordens Historie. Paa hine ville vi først kaste et Blik, og det eneste bekiendte af dem, er, som vi veed, Miltons forlorne Paradiis. Vist nok er Syndefaldet i sig selv den uheldigste Begivenhed, nogen Digter kunde vælge til Middelpunkten i et episk Digt, men at den er det i Miltons Digt, kommer ogsaa blot af hans Smagløshed. Han saa nemlig, at den hele Tilværelse, seet med Bibelens Øie, udgjorde eet stort Epos, der fremstiller først Djævelens Oprør mod Gud, og dernæst Kampen om Mennesket mellem Sandhed og Løgn, og at Syndefaldet her er *Vende-Punkten*, men isteden for nu at lade Oprør og Fald staae i Baggrunden, og gjøre Forløsningen til Middelpunkt, gjorde han Oprøret og Faldet til en *Kamp*, hvori det i Grunden var Løgneren som vandt, og spottede den Sandheds Seier, der i *Digtet* kun er en tom Trudsel. Istedenfor at beskue Aand-Kampen i Historien, har han vendt Forholdet om og villet beskue Historien i hiin, og saaledes givet os luftige Skygger for klare Billeder, men at det ²⁷⁷virkelige Indhold af Historiens Epos dunkelt svævede for ham i en uhyre, ufattelig Skikkelse, det see vi godt, og vare vel istand til at vise, hvad Skyggerne vilde sige, dersom de kunde tale. Af det andet Forsøg have vi kun Brudstykker i den saakaldte Cædmonske Paraphras, der synes anlagt paa, at fremstille hele Bibel-Historien, til Christi Opstandelse, som et heelt Epos med Episoder, som den ogsaa virkelig udgjør, thi vi have i Brudstykkerne Beskrivelse af Englenes Oprør, Syndefaldet, Syndfloden, Abrahams Kongeslag, de tre Mænds Triumph i den gloende Ovn, og Christi Opstandelse, hvortil man endnu kan regne Sangen om Holofernes Drab, der sikkert hører hid. Ingen kan nægte, at det var kolossalsk episk Syn, som begeistrede den gamle Digter til et saadant Værk, men vi kan forud vide, at det aldrig blev noget beskuelig Heelt, og mærkelig er det, at han, ligesom Milton, har med besynderlig Deeltagelse dvælet ved det selvgjorte Optrin i Helvede.

Endelig komme vi til det nærværende Digt, og som det første Forsøg i Christenheden paa at hæve den verdslige Historie til et Epos, fortjener det vor særdeles Opmærksomhed. Egenlig kunde det nu slet ikke lykkes, da det, for at kunne det, krævede en historisk Vidskab, der var langt fra at tilhøre hine ²⁷⁸Dage, krævede en Indsigt i den Kamp mellem Sandhed og Løgn, der ligesaa vel, men ingenlunde ligesaa let, findes i Begivenhederne før som efter Christus. Naar altsaa Skjalden vilde prøve det Vovespil at samle hedenske Begivenheder til et Epos, uden dog selv at gjøre sig til Hedning, saa han ingen anden Udvei, end at tye til Eventyret, og derigiennem sætte Begivenhederne i et Slags Forhold til den christelige Sandhed, derfor staae Eventyrene om Grændel og Dragen som Digtets Hoved-Indhold, som en Fortsættelse af Djævelens og de gamle Giganter Kamp imod Gud, der som Trolddom griber ind i Historien, og skal derved give den en højere Betydning. Man seer let at denne Sammenknytning er kun paa det Løse, og den er ovenikiøbet kun halv, da Digteren har forsømt at sætte Eventyrene i Forbindelse, og forseet sig i at give Dragen tildeels Retten paa sin Side, men vi see ogsaa, at her dog er langt meer end man venter, og begriber let, hvorledes Digteren, med Øiet fæstet paa sin Helt (paa hvad han selv gad været) let kunde indbilde sig, at alt hvad der var bundet til ham, var ogsaa ved ham forbundet: let kunde forvexle Begivenhedens og Bedriftens Sammenhæng. Hvorvidt da nu Digtet skal, som heelt, have anden Værdie, end den det ligefrem hjemler sig i *Digte-Kon²⁷⁹stens Historie*, det kommer derpaa an, om der virkelig gives to Afsnit i den store Kamp, der kan siges at skygge i det dobbelte Eventyr, og det kan man vel ikke ganske nægte. Løgnens fiendtlige Forhold mod Sandheden viser sig nemlig: deels i dens Anfald paa Sandheds Rige, deels i det Dølgemaal den lægger

paa Sandheds lovlige Eiendom, med andre Ord: deels i Historien, og deels i Naturen, og nu kan vi ikke nægte, at Eventyrene, som Skyggeværk svare dertil, da Grændel staaer som Tidens, Dragen som Naturens onde Aand, og at det virkelig vil koste Mennesket sit jordiske Liv at dræbe Løgnen i Naturen (Midgards-Ormen) derfor kunde vel anføres stærkere Hjemmel end den nordiske Mythe om Ragna-Roke, skiøndt det slet ikke er umærkeligt at ogsaa den peger derpaa. Dog, dersom hine Eventyr ikke have, saa at sige, deres Grund i den Historie, de skulde bære og hæve med sig, kan deres Værdie ikke anslaaes synderlig høit, men har de derimod det; maa man finde det rimeligt, at Dannemark paa en særegen Maade er knyttet til Historien, og Landet østen for Sundet til Naturen, da forvandle Eventyrene sig til foreløbige Skygger, til et Skygge-Rids af det Epos, Nordens Historie, beskuet i Sandheds Lys, virkelig udgjør, og da faaer Digtet, som heelt, en *sand mythiske* Betydning. 280Nu vil jeg mene, det ersaa, og har jeg Ret, da glemme vi Digterens Kunstner-Brøst, over at beundre hans *Øie*, der i Tusmørket saa godt forstod at skielne, hvad Fornuften endnu neppe er i Stand til at adskille og sammensætte i sin Orden.

Digtets visse historiske Værd er da det historiske Syn det udtrykker, og her vilde det slet ikke gjøre nogen videre Forskiel, om Personernes Navne og Handlinger slet ingen videre Hjemmel havde i Historien, kun maa man strax indsee, at Intet, uden virkelige Hændelser og Bedrifter, kunde drage Skjaldens *Øie* til Norden, og aabenbare ham Forholdene, saa at, hvis det ikke er historiske Navne og Handlinger, han har anført i Digtet, maa han blot for Løiers Skyld, have givet Personerne andre Navne og sammenblandet Handlingerne, thi disse maae, naar de stemme med den sande historiske Beskuelse, ogsaa nødvendig være sande. At nu en saadan Adfærd var urimelig, trænger ei til Beviis, og at den tildeels var *ham* umuelig, vil jeg *her* kun paastaae, men at han godt kan have fulgt Sagn, hvori Sammenhæng og Følge var forvirret og forvansket, maa man vist indrømme, ja at det er Tilfældet, maa man formode, ved at see saavel paa Tidens og Stedets Afstand, som paa de Sagn om Norden vi kiende her hjemme fra, og gienfinde i 281Middel-Alderens engelske Krøniker. Det vilde derfor være lige ufornuftigt, at bortkaste Digtets historiske Indhold som blot Hjernespind, og at antage det for Troes-Lærdomme, da man kan være forsikkert om, at det er ingen af Delene. Uden nu at ville vurdere det historiske Udbytte af Digtet, Noget, der ikke alene vilde forudsætte adskillige Undersøgelser, Tiden endnu ikke har tilladt mig at anstille, men, efter mine Tanker, ogsaa adskillige Opdagelser, hvis Tid Ingen kan bestemme, vil jeg blot samle det Vigtigste, og lægge lidt til om hvad jeg i Anmærkningerne saa løselig har berørt.

Med Dannemark vil vi begynde, ikke fordi vi have der hjemme, men fordi Digtet begynder dermed, og Skjalden virkelig synes at være bedre hjemme i den danske, end den svenske og gothiske Historie, det vil her sige, at han i den giver os adskillige Navne som vi kiende igjen. Saaledes faae vi, med Skjold, følgende Skjoldunger nævnede: Bjovulf, Halvdan, Hrodgar, Helge, Hjörgar, Hjørvard, Hrodulf, Hredrik (Hrodmund?) og mellem disse kan vi gienkiende Halvdan, Roe, Helge, Rolf og Rørik, ja maae end bemærke, at Hjørvard, som efter Leddene er samtidig med Hrodulf, erindrere om Hjørvard eller Hjartvar, Rolfs Banemand. Desuden nævnes Heremod til ubestemt Tid, Sæfar og Hengst, 282Gudlaf og Oslaf som Halvdans Kæmper blandt hvilke vi i det mindste af Navn kiende de tre første fra islandske Bøger.*Det kan anmærkes at en *Sæfar* ogsaa nævnes i Hyndlas Sang St. XI.. Endelig nævnes Vendelboen Vulfgar, Hunlaf, Eglafs Søn, og Æsker (Asser) som Hrodgars Hofsinder, og Vealthjod som hans Dronning, uden at vore bekiendte Sagn derom give nogen Beskeed. Naar vi her mindes Talen om den dobbelte Krig med Kong Fin og Dronning Hylleborg under Kong Halvdan, da har vi omtrent alt det Historiske vi finde om Danmark, thi den Strid til ubestemt Tid mellem uudfundne Personer, som omtales i 28de Sang, kan vi endnu ikke regne med.

De svenske Konger kaldes, med et i Nordens Sagn bekiendt, men tomt Navn: Skilfinger, og af disse nævnes Ongenthjov, Ohter og Onela, Eanmund og maaskee Eadgilf, uden at vi kan finde nogen af dem i Sverrigs Konge-Lister undtagen Otter.

Af Gothiske Konger finde vi en heel Række, nemlig: Hrædel, Hædkyn, Higelak, Heardred og Bjovulf, foruden Prinds Herebald og Bjovulfs Frænde Viglaf, Vihstans Søn, der ventelig blev hans Eftermand, men det er os lutter ubekiendte 283Navne i en sliq Sammenhæng. Det samme er Tilfældet med Bjovulfs Fader Ægthiof og Higelaks Kæmper Vulf og Jofur, ventelig begge Sønner af en Vonred, ligesom Slægt-Navnet Vægmundinger var hidtil aldeles ubekiendt.

Men, skulde man nu heraf slutte, at disse Konge- og Kæmpe-Navne ere opdigtede? Intet vilde være taabeligere, thi foruden alle andre Modgrunde, burde den være nok, at saamange af de danske Navne ere kiendelige, og Aarsagen hvi det er anderledes med de svenske og gothiske, maa da formodes at ligge i Sverrigs vitterlige Mangel paa indenlandske Oldsagn. Dog, flere Glimt, end man i en saadan Dunkelhed kunde vente, stadfæste endog vor Formodning, thi deels giver allerede Hyndlas Sang os Anledning til at holde Skilfinger og Ynglinger for to eenstydige Navne paa den Upsalske Kongeslægt.*Jeg mener nemlig det er klart, at Ynglingar i Hyndlas Sang Str. XV kun er et Indskud man har gjort fordi man savnede dem, og ikke tænkte paa, hvad vi nu see, at de laae under Skilfingerne, hvis Nævne i Sangen ogsaa derved først bliver os begribelig., deels synes vi endog at kunne skimte Ongenthjov, Ohter og Eadgilf i den Upsalske Konge-Liste, Islænderne have overantvordet os, thi Lighed er der dog mellem Navnet paa Ohters Fader og 284Ottars Far-Fader (Ongenthjov og Ane eller Anun), Eadgilf, som kun forekommer een eneste Gang, kan let være læst feil for Eadgils og betyde Adils; og endelig finde vi i Henseende til Begivenhederne et Lysglimt, som maa forsikke os om, at vi ere paa historisk Grund.

Fire Krige mellem Gothen og Svenske omtaler Digtet og beskriver de to temmelig udførlig. I den første, strax efter Hrædels Død, faldt Hædkyn for Ongenthjov, i den anden faldt Ongenthjov for Higelaks Kæmper; i den tredje faldt Heardred, Higelaks Søn, for Ohter, eller vel snarere for hans Sønner, og i den fjerde hevnedes Bjovulf Skade, og indsatte, som det lader, Eadgilf eller Eadgils til Konge i Sverrig. Om disse Begivenheder kan det ikke undre os at fattes videre Beskeed, da vi alt længe har vidst, at der giennem mange Aarhundreder ere førte hyppige Krige mellem Upsals Konger og de Gothiske, uden, af Mangel paa indenlandske Sagn, at kunne oprede dem, men nu fortæller Digtet, at Higelak faldt i Frisland i en Strid mod Frankerne, her kan vi formode, og næsten kræve et frankisk Vidnesbyrd, og det finde vi virkelig. Det er Gregorius Turonensis, som beretter, at da Clodovæus dræbde adskillige smaa frankiske Konger, flydde en af deres Sønner, Phinibert til en dansk Konge, hvis Navn skrives temmelig forskiellig, men overalt saa, at man baade kan see det, som et fremmed Navn, er forhutlet, og nødes til at gienkiende Higelacs, da *Hilac* klarlig sees at være det blivende under alle Fordreielser—Fortællingen om Toget finder man i Suhms Dannemarks Historie 1st Deel S. 330, men udførligere i den Critiske Histories 7de (2det) Bind S. 375 seq. Cochilac, ventelig Kong Hilac, skrives Navnet mest, dog finder man ogsaa i en Afskrift Hrodolac, maaskee fordi Gregor har hørt han kaldtes Hrædling, og, efter Grams Udsagn, ogsaa Gothilac, som da vilde sige Gothen Higelac (Got-Hilac). Denne Kong Hilac tog heraf Anledning til at gjøre et Tog mod Frankerne, hvor han plyndrede en af Attuarernes eller Atvarernes Byer, men faldt siden etsteds i Nederlandene Aar 512. Kunde man endnu noget Øjeblik tvivle om at det er vor Higelacs Tog her fortælles, da maatte dog Tvivlen forsvinde, naar vi see, at begge Stæder i Digtet hvor Higelacs Fald omtales (S. 176 og 216) nævnes og *Hetvarerne* (hetware) der jo her maa ansees for det samme som Atvarerne, mellem hans Fiender. Stor er Vindingen ved denne lille Oplysning, thi vi lære ikke blot deraf, at Higelac er en historisk Person og hans frankiske Tog en virkelig Begivenhed, men vi se ogsaa, i hvilket Tidsrum de øvrige historiske Personer og Tildragelser maa have hjemme, hvis de i Digtet staae paa deres rette Plads, og vi skal nu med Fornøielse see, at saavidt vi end kan skiønne, passer Alt saa godt sammen, som vi i noget Oldsagn kan vente, thi er Hrodulf Rolf, da skulde han jo netop regiere da Higelac faldt, den ældgamle Hrodgar maa jo tænkes inden den Tid at være død, og en Søn af Ottar (Adils) skal jo i Upsal være samtidig med Rolf i Leire. Regne vi nu et halvt Aarhundrede tilbage, som vi see Digteren gjør, da komme vi til Midten af det 5te Aarhundrede, som den Tid da den gamle Halvdan maa være død, og hermed passer det aldeles, at Hengest, der gik til Britannien 449, omtales som Helt i Halvdans Tid. At det nu vel maa være meer end et Træf, at den gamle Skjalds og Suhms Regning stemmer saa godt, synes aabenbart, og man tør da vel antage, at ligesom de angelsachsiske Slægt-Registre have med Vermund og Uffo, Frovin og Vigge givet os en mærkelig Oplysning i vor Oldhistorie, dette Digt, med Gregors Hjælp, giver os en endnu bestemtere, ved urokkelig at stadfæste Slutningen om Rolfs Levetid i Begyndelsen af det 6te Aarhundrede. Værdien af een eneste saadan fast Punkt i de bølgende Oldsagn, er, som Kyndige veed, uberegnelig, 287men det kan man beregne, at om dette ogsaa var Digtets hele historiske Udbytte, havde dog Nordens Historiker Grund nok til inderlig at glæde sig over dets Opbevarelse og endelige Udgivelse, og jeg Belønning nok for mit Arbeide.

Her vil jeg standse, med den Bemærkning, at uagtet vi ikke kiende noget til Digtets Vonred, Jofur, m. fl. ere dog saavel disse, som de fleste andre Navne vitterlig nordiske, samt med den Bekiendelse, at hvad der under mig mest, er alle nordiske Sagns Taushed om en Helt, som Gothen Bjovulf. Ei tør jeg heraf slutte at han er digtet, men vel at Navnet er angliseret, saa man vist frit kan tage *Vulf* bort, og vil da ventelig engang finde ham som en Beyo eller Boie, der ere bekiendte gothiske Navne, ja maaskee et Stykke af ham i Saxos *Boe* **Navnene Viglaf og Vihstan har jeg ingensteds fundet, uden i de merciske Kongers Stamtavle, men derfor kan de vel findes i Norden.*

Jeg ønsker naturligviis ikke, at Læseren skal finde, dette er nok sagt om det gamle Kvad, men jeg ønsker, at han maa finde sig beføiet til, for det Første, at være tilfreds med hvad jeg kunde give, og 288jeg ønsker fremdeles, at hvem som er i Stand dertil, maatte ogsaa herved skyndes til, om mueligt, at bevirke Kundgiørelsen saavel af det forhen omtalte Digt, der siges at beskrive de Danskes Krige i Engelland **Naar man betænker alle Omstændigheder, fristes man rigtig nok til at tvivle om, at der findes et saadant Digt, og naar man veed at hos Vanley angives Indholden af Bjovulfs Drape at være: Skjoldungen Bjovulfs Krige med nogle svenske Smaakonger, da fristes man ikke til at rødme over sin Tvivl, men ligemeget, naar det kun er et historisk Digt, som dets Sødskende, da de upaatvivlelig alle vil yde dyrebare Bidrag til den gamle Histories og Modersmaalets Oplysning.*

Maaskee ventede man ogsaa, jeg skulde afhandlet Spørgsmaalet om Digtets Hensigt og Alder, men hvad det første angaaer, da, om jeg kiender Fortidens Digtere ret, vare de sig med slige Arbeider ingen anden Hensigt bevidste, end at fornøie sig selv og andre, og om Alderen lader der sig neppe sige mere bestemt, end at det er skrevet, mens man skrev Angel-Sachsisk, og digtet, mens man havde godt Greb paa Harpen og godt Øie til de Danske, altsaa vist førend det *ottende* Aarhundrede var kommet vidt.

289Meget skal det glæde mig, hvis jeg endnu, før jeg udgiver min Oversættelse, kan blive gjort opmærksom paa Feiltagelser, eller paa Meningene af hvad jeg ikke forstaaer, men smerte mig lidt vilde det sagtens, om man efter nygammel Skik, over en enkelt virkelig eller formeentlig Feiltagelse, eller for Ufuldkommenhedens Skyld, vilde oversee hvad der, ikke uden Arbeide, er lykkedes mig at rette og opklare; dog, selv i dette Tilfælde, har jeg ikke i Sinde at ærgre mig en Guulsot paa Halsen, eller fortryde Arbeidet, thi vil Dannemarks Bøglærde endelig, for et Øieblik at lade fornemme, sikkre sig kyndige Udlændingers og

Efterslægtens Latter og Bebreidelse, da veed jeg ikke, hvi jeg skulde misunde dem den, endnu i flere Henseender dyrekiøbte, Fornøielse. Tungt er det jo vel, at arbeide, som det lader, for Ingen, men det vil jeg dog heller, end sove for mange.